

รายงานการติดตามและประเมินผล

โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง

“กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น”

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ)

ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล

ส่วนแผนงานและงบประมาณ

สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

WWW.KKPAO.GO.TH 0 4323 9256

คำนำ

การติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ตั้งงบประมาณเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาล และดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชบัญญัติ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2562 จึงได้ดำเนินการตามโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) ดังนั้น เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดมีความคุ้มค่า ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับ เพื่อการบริโภค และจำหน่ายเป็นรายได้เสริมในครัวเรือนสามารถดำรงชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จนเกิดความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ต้องมีการกู้หนี้ยืมสินและเพื่อให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคของการดำเนินการโครงการ ผู้บริหารสามารถใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์หัดตัดสินใจในการบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ ส่วนแผนงานและงบประมาณ ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล จึงดำเนินการติดตามและประเมินผล โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ)

การติดตามและประเมินผลโครงการครั้งนี้ เพื่อต้องการทราบความพึงพอใจของประชาชน ความคุ้มค่าประโยชน์ที่ประชาชนได้รับ และข้อเสนอแนะต่างๆ พร้อมปัญหา อุปสรรคของโครงการ ท้ายนี้ ใคร่ขอขอบพระคุณ คณะผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ที่ให้การสนับสนุน และมองเห็น ความสำคัญของการติดตามผลการดำเนินงานของหน่วยงาน และขอขอบคุณผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประชาชน ในพื้นที่ ที่ให้ข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ในการติดตาม และประเมินผลโครงการดังกล่าวสำเร็จลุล่วงด้วยดี จึงได้นำเสนอรายงานผลการติดตามฯ ต่อผู้บริหารฯ และเผยแพร่ ให้ผู้สนใจได้รับทราบหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารรายงานผลการติดตามฯ ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจหรือ ส่วนราชการ หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานครั้งต่อไป

ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล
ส่วนแผนงานและงบประมาณ
สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
สิงหาคม 2567

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ค
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล	2
1.3 ความสำคัญของการติดตามและประเมินผล	2
1.4 ขอบเขตการติดตามและประเมินผล	2
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ	4
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	5
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความคุ้มค่า	6
2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง	8
2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอาชีพเสริม	12
2.6 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด	20
บทที่ 3 วิธีการติดตามและประเมินผล	24
3.1 ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	24
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล	24
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	24
3.4 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล	24
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	25
3.6 การนำเสนอ	25
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	26
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	26
4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล	26
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	26
บทที่ 5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	33
5.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ	33
5.2 สรุปผลการติดตาม	33
5.3 อภิปรายผล	35
5.4 ข้อเสนอแนะผลการดำเนินงานโครงการฯ	37
5.5 ข้อเสนอแนะในการติดตามและประเมินผล	37
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ภาพกิจกรรม	
แบบสอบถาม	

บทสรุปผู้บริหาร

การติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) โดยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและสัมภาษณ์ จากประชาชนทั่วไป ประชาคมหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน นักการเมืองท้องถิ่นเจ้าหน้าที่/พนักงานของรัฐ ในจังหวัดขอนแก่น ที่ได้รับการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” จำนวน 128 ราย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด – ต่ำสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยดำเนินการติดตาม และประเมินผลความพึงพอใจ ความคุ้มค่า การมีส่วนร่วม ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และของประชาชนในการบริหารจัดการโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น สรุปดังนี้

1. สรุปผลการติดตามและประเมินผล

1.1 ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.41 และเพศหญิง จำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.59 มีอายุระหว่าง 61 ปี ขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.00 สถานภาพส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไป มากที่สุด จำนวน 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 82.81 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.31 ประกอบอาชีพเกษตรกร มากที่สุด จำนวน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.97 ปัจจุบันยังดำเนินการ มากที่สุด จำนวน 97 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.78 และส่วนใหญ่ไม่ขายทำไว้ใช้ มากที่สุด จำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.47

1.2 ความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63, S.D.=0.60) หรือคิดเป็นร้อยละ 92.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสานศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา จารีต ประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้คงไว้ได้อย่างยั่งยืนเป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.70, S.D.=0.53) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 2 การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการมีรายได้ให้กับผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.69, S.D.=0.52) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 3 โครงการนี้ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทักษะอาชีพให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุและประชาชนที่สนใจ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.67, S.D.=0.56) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 4 ในภาพรวมท่านมีความพึงพอใจในโครงการนี้นาน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.67, S.D.=0.57) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 5 โครงการนี้สร้างความรัก ความสามัคคีในกลุ่ม ให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.66, S.D.=0.54) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 6 โครงการนี้ช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนในการทำกิจกรรมสร้างรายได้เหมาะสมกับวัย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.65, S.D.=0.59) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 7 โครงการนี้ช่วยเสริมสร้างความรู้และอาชีพให้กับผู้สูงอายุนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.63, S.D.=0.65) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 8 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของคนทุกระดับในชุมชน และสังคม เพื่อการพัฒนาคุณภาพของตนเองสู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.63, S.D.=0.58) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 9 การส่งเสริมพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุให้มีทักษะในการดำรงชีวิตให้เหมาะสมทุกช่วงวัย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.62, S.D.=0.66) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 10 การส่งเสริมให้เกิดทุนทางสังคมที่ดี อันมีผลมาจากคนในชุมชน สังคมทุกระดับให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.62, S.D.=0.61)

ระดับมากที่สุด อันดับที่ 11 การพัฒนาคนในชุมชนและสังคมให้มีคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมนำความรู้สู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติ อย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.60, S.D.=0.64) ระดับมากที่สุด และอันดับสุดท้าย มีการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างครอบครัวให้อบอุ่น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.45, S.D.=0.66) ระดับมาก

1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.61, S.D.=0.60) หรือคิดเป็นร้อยละ 92.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับเห็นควรสนับสนุนส่งเสริมอย่างต่อเนื่องเป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.71, S.D.=0.51) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 2 โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชน และแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.70, S.D.=0.52) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 3 มีความโปร่งใส และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.66, S.D.=0.56) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 4 มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.65, S.D.=0.59) ระดับมากที่สุด มีการรายงานและนำผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม นำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.55, S.D.=0.64) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 6 มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรม และแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.54, S.D.=0.59) ระดับมากที่สุด และอันดับสุดท้าย มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.48, S.D.=0.68) ระดับมาก

1.4 ความคุ้มค่าของโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เข้าร่วมอบรมในโครงการสามารถ นำความรู้ที่ได้มาใช้งานได้จริง สร้างเป็นอาชีพ และเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน มีการสร้างกิจกรรมกลุ่ม เกิดความสามัคคีภายในชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งประชาชนภายในชุมชน ยังคงดำเนินการสานต่อโครงการอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพอยู่เสมอ ดังนั้น โครงการดังกล่าวจึงมีความคุ้มค่าต้องงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน จากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นเป็นอย่างมาก

1.5 ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) พบว่า

- 1) ประชาชนสามารถต่อยอดความรู้ที่ได้รับจากโครงการโดยการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ของตนเอง
- 2) ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- 3) ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจภายในชุมชน
- 4) ช่วยให้ชุมชนพัฒนาไปสู่ชุมชนที่มีความมั่นคง นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นและประเทศชาติ

2. ข้อเสนอแนะผลการดำเนินงานโครงการฯ

2.1 หน่วยงานอื่น หรือองค์กรอื่นๆ ที่ให้การสนับสนุนธุรกิจชุมชนสามารถนำตัวแปรผลและผลิตภัณฑ์ของชุมชนขยายเป็นวงกว้างได้มากขึ้น

2.2 หน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ควรจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น ให้กับประชาชน ให้เหมาะสมเพื่อให้ประชาชนมีอาชีพ และเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่

3. ข้อเสนอแนะในการติดตามและประเมินผล

3.1 สามารถเพิ่มประเด็นแผนพัฒนาท้องถิ่นเข้าสู่คุณวุฒิกรรมการ 4.0

3.2 สามารถนำผลการวิเคราะห์ของชุมชนขยายไปสู่อำเภออื่นๆ เพื่อให้เป็นความรู้ในการจัดทำโครงการครั้งต่อไป

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลาและเป็นการมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของการพัฒนา ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นฐานทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอนคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบ และคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติตนได้ในทุกระดับทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยีโดยการสนับสนุนการรวมตัวของประชาชน ในการร่วมคิดร่วมทำ เพื่อส่วนรวม การกระจายอำนาจความรับผิดชอบไปสู่กลไกการบริหารราชการแผ่นดินในระดับท้องถิ่น การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์ แก่ครอบครัว ชุมชน และสังคม จากภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัวจนทำให้ประเทศต่างๆ ได้รับความกระทบจึงต้องปรับตัวอยู่ตลอดเวลาเพื่อก้าวทันเหตุการณ์และเทคโนโลยี ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงได้กำหนดมาตรการ เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน จากภาวะเศรษฐกิจถดถอย เพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนมากนัก จึงได้มีนโยบายส่งเสริมอาชีพให้กับประชาชน เกษตรกร เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับครอบครัว ซึ่งที่ผ่านมา มีนโยบายในการช่วยเหลือดูแลเกษตรกร รายย่อย และประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นการลดต้นทุนการผลิต และส่งเสริมให้ประชาชนมีทักษะ เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อให้มีทางเลือกการประกอบอาชีพเสริม เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น รู้จักการเพิ่มมูลค่าวัตถุดิบที่มีอยู่ในท้องถิ่น รู้จักการแปรรูปผลผลิต ผลิตภัณฑ์ให้สามารถเก็บผลผลิตใช้ได้นาน มีรูปลักษณะที่โดดเด่น ทันสมัยน่าสนใจ แต่คงไว้ซึ่งวิถีชุมชนเพิ่มทางเลือกในการประกอบอาชีพตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เน้นแนวทางในการดำเนินชีวิตที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนในระดับครัวเรือนท้องถิ่นและประเทศชาติ

เพื่อสนองนโยบายของรัฐบาลและดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2540 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2562 จึงได้ดำเนินการตามโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด มีความคุ้มค่าผู้เข้าอบรม มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำเอาความรู้ที่ได้รับ เพื่อทำเครื่องอุปโภค และจำหน่ายเป็นรายได้เสริมในครัวเรือนสามารถดำรงชีวิตตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จนเกิดความเข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยไม่ต้องมีการกู้หนี้ยืมสิน และเพื่อให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคของการดำเนินการโครงการ ผู้บริหารสามารถใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ตัดสินใจในการบริหารงาน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ ส่วนแผนงานและงบประมาณ ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล จึงดำเนินการติดตามและประเมินผล โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เห็นว่าโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) เป็นโครงการที่มีประโยชน์ต่อประชาชน ในการพัฒนาส่งเสริมอาชีพได้อย่างยั่งยืน ซึ่งในการดำเนินการต้องมีการติดตามและประเมินผล การปฏิบัติงานโครงการเพื่อทราบผลสัมฤทธิ์ของโครงการว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด เป็นไปตามแผนการดำเนินงานและเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ ส่วนแผนงานและงบประมาณ โดยฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล จึงได้ติดตามประเมินผลการดำเนินโครงการดังกล่าว ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 แก้ไขเพิ่มเติม ถึง (ฉบับที่3) พ.ศ. 2561 หมวด6 การติดตามและประเมินผล แผนพัฒนาท้องถิ่น ในการตรวจติดตามและประเมินผลโครงการ มีความสำคัญจะส่งผลต่อการดำเนินงานโครงการตามภารกิจขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคจากการดำเนินงานรวมทั้งสามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือ และแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินงาน ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล

1. เพื่อต้องการทราบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานโครงการ
2. เพื่อต้องการทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการโครงการ
3. เพื่อต้องการทราบถึงปัญหา อุปสรรค ในการดำเนินโครงการ และให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงสำหรับผู้บริหารในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1.3 ความสำคัญของการติดตามและประเมินผล

1. ทำให้ทราบระดับความก้าวหน้า และประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ
2. ทำให้ทราบระดับแนวทางการดำเนินชีวิตและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโครงการ
3. นำผลจากการตรวจติดตามและประเมินผลโครงการเป็นข้อมูลสารสนเทศ และปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการจัดการอบรมครั้งต่อไป ตลอดจนการประชาสัมพันธ์การดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นให้ส่วนราชการ ภาคเอกชน บุคคลทั่วไปได้ทราบ

1.4 ขอบเขตการติดตามและประเมินผล

1. ขอบเขตด้านประชากร คือ ผู้ที่เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการดำเนินโครงการ จำนวน 128 คน
2. ขอบเขตด้านระยะเวลา คือ ทำการติดตามและประเมินผลโครงการ ระหว่างเดือน เมษายน – สิงหาคม พ.ศ. 2567

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทราบถึงความรู้ ความเข้าใจและความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ)
2. ทราบถึงผลสำเร็จของการดำเนินโครงการว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด และความคุ้มค่าของโครงการ
3. ทราบถึงผลการติดตามและประเมินผลการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ ว่าเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่
4. ทราบถึงปัญหา อุปสรรค ผลการดำเนินโครงการ และได้ข้อมูลที่เป็นจริงสำหรับผู้บริหารในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นต่อไป

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ประชากร** หมายถึง ผู้เข้าร่วมโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จำนวน 128 คน
2. **ส่งเสริม** หมายถึง เกื้อหนุน ช่วยเหลือสนับสนุนให้ดีขึ้น เช่น ส่งเสริมการลงทุน ส่งเสริมการศึกษา เป็นต้น
3. **ความคุ้มค่า** หมายถึง การดำเนินการของส่วนราชการที่เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการกำหนดเป้าหมาย แผนการดำเนินงาน ระยะเวลาแล้วเสร็จของงานและงบประมาณที่ต้องใช้และการดำเนินการนั้น มีการปฏิบัติที่บรรลุเป้าหมาย ภายในระยะเวลาที่กำหนด ใช้งบประมาณต่ำ การดำเนินงานนั้นเปิดเผย และเที่ยงธรรม สะดวกรวดเร็ว มีความรับผิดชอบ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด ของประชาชนและบรรลุภารกิจของรัฐ
4. **เศรษฐกิจพอเพียง** หมายถึง ปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร ทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่ พสกนิกรชาวไทย มาโดยตลอด ตั้งแต่ก่อนวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการแก้ไข เพื่อให้รอดพ้น และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ
5. **เครื่องจักสาน** หมายถึง เครื่องใช้ที่ทำด้วยไม้ไผ่หรือหวาย จากฝีมือความคิดภูมิปัญญาของชาวบ้านมีลักษณะ รูปทรงแตกต่างกันไปตามแต่ละท้องถิ่นทั้งนี้ขึ้นอยู่กับภูมิประเทศ วัสดุอุปกรณ์ชนิดนิยม และอาชีพท้องถิ่นนั้นๆ คำว่า " จักสาน" คำว่า จัก คือ การทำให้เป็นแฉก เป็นหยักๆ ด้วยฟันเลื่อย หรืออีกวิธีการหนึ่ง การที่ชาวบ้านใช้คมมีด ฝ่าไม้ไผ่แล้วทำให้เป็นเส้นบางๆ วิธีการอย่างนี้ก็เรียกว่า จัก เช่นกัน ส่วนไม้ไผ่ หรือ หวาย ที่จักออกมาเป็นเส้นบางๆ นั้นเรียกว่า ตอก ถึงตอนนี้การที่ชาวบ้านนำตอกมาขัดกันจนเกิดลวดลายที่ต้องการ เราเรียกว่า สาน ต่อจากนั้น แล้วก็จะเป็นการสร้างสรรค์ให้เกิดรูปทรงต่างๆ จนท้ายที่สุดเป็นภาชนะสามารถนำไปใช้สอยได้ตามต้องการ
6. **ความพึงพอใจ** หมายถึง ความพึงพอใจของผู้ที่เข้าร่วมโครงการ ที่ตอบแบบสอบถามในการติดตาม และประเมินผลโครงการนี้
7. **อาชีพ** หมายถึง การทำกิจกรรม การทำงาน การประกอบอาชีพที่ไม่เป็นโทษแก่สังคม และมีรายได้ตอบแทน โดยอาศัยแรงงาน ความรู้ ทักษะ อุปกรณ์ เครื่องมือ วิธีการ แตกต่างกันไป
8. **รายได้** หมายถึง เงินหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากการขายสินค้า
9. **การมีส่วนร่วม** หมายถึง กระบวนการที่ส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ชาวบ้าน ทั้งในรูปของส่วนบุคคลและกลุ่มคนต่างๆ ให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่ง หรือหลายกิจกรรมโดยจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ มิใช่เข้าร่วมเพราะการหวังผลตอบแทน และที่สำคัญคือ การมีส่วนร่วมนั้นจะต้องสอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ ความจำเป็นความต้องการและวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ ในชุมชนด้วย
10. **ยุทธศาสตร์** หมายถึง แนวทางในการบรรลุจุดหมายของหน่วยงานองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

การติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) ในครั้งนี้ได้ศึกษาจากเอกสาร งานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการติดตามและประเมินผลโครงการ ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความคุ้มค่า
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง
- 2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอาชีพเสริม
- 2.6 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

2.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความพึงพอใจ

2.1.1 ความหมายของความพึงพอใจ

โดยทั่วไปหากกล่าวถึง ความพึงพอใจมักจะศึกษาในสองมิติ คือ มิติความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน (Job Satisfaction) และมิติความพึงพอใจของผู้รับบริการ (Service Satisfaction) ในการศึกษาความพึงพอใจครั้งนี้เป็นการศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลายดังนี้

Fitger and Durund (1980) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการบริการสาธารณะ (Public Service Satisfaction) ว่าเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการให้บริการของหน่วยงาน การปกครองท้องถิ่น โดยมีพื้นฐานเกิดจากการรับรู้ (Perceptions) ถึงการส่งมอบบริการที่แท้จริง และประเมินผลจะแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับเกณฑ์ (Criteria) ที่แต่ละบุคคลตั้งไว้รวมทั้งการตัดสินใจ (Judgement) ของบุคคลนั้นด้วยการประเมินผลสามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านอัตวิสัย (Subjective) ซึ่งเกิดจากการได้รับรู้ถึงการส่งมอบการบริการ
2. ด้านวัตถุวิสัย (Objective) ซึ่งเกิดจากการได้รับปริมาณและคุณภาพของการบริการ

Gerson (1993) ได้อธิบายความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ คือความรู้สึกสมหวังหรือเกินความคาดหวังเมื่อบุคคลได้รับบริการ โดยมีการประเมินหรือให้คะแนนระดับคุณภาพบริการ และระดับความพึงพอใจเพื่อแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการพยายามปรับปรุงงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ ในโอกาสต่อไป ประโยชน์ของการประเมินความพึงพอใจมี 5 ประการ ได้แก่

1. ทำให้คุณภาพการบริการของหน่วยงานดีขึ้น
2. ทำให้หน่วยงานรู้ถึงขีดความสามารถหรือขีดมาตรฐานที่ดีที่สุดของการทำงาน
3. ทำให้ผู้ปฏิบัติงานรับรู้ถึงผลงาน
4. ทำให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพและความพึงพอใจของผู้รับบริการ
5. ผลักดันให้ผู้ปฏิบัติงานตั้งใจปฏิบัติงานให้ดีขึ้น

2.1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ

Millet (1954) ได้กล่าวถึงหลักการบริการว่าให้พิจารณาใน 5 ประการด้วยกัน คือ

1. การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน (Sati factory Service) คือ การบริการที่มีความยุติธรรมและเสมอภาค
2. การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา (Timely Service) คือ การให้บริการตามความเร่งด่วน
3. การให้บริการอย่างเพียงพอ (AmPLY Service) คือ ความต้องการเพียงพอในสถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์
4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service) คือการให้บริการอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะบรรลุผล
5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive Service) คือ การพัฒนาการบริการทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพให้มีความก้าวหน้าไปเรื่อยๆ

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมสามารถสรุปได้ดังนี้

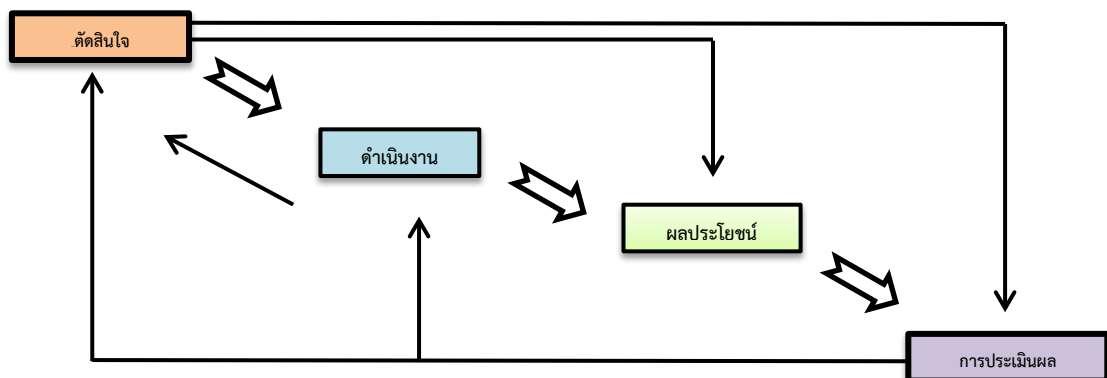
Coyne(1996) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมดังนี้

1. การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ (to have a share) หรือการเข้าไปมีส่วนร่วม (take part in)
2. การมีส่วนร่วมในการกระทำ (the act of participation)
3. การเข้าร่วมในสิ่งที่มีอารมณ์สนใจ (to engage the emotional interest of)

Brownlea (1987) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง หรือการได้รับอนุญาตให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจหรือมีส่วนร่วมในการบริการหรือประเมินผลการบริการ หรือการเป็นผู้ให้คำปรึกษา หรือเป็นผู้ขอคำปรึกษาในประเด็นปัญหาต่าง

Cahii (1996) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกระทำหรือในสถานการณ์ และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งร่วมกับผู้อื่น

Shadid and orher (1982) ได้ให้ความเห็นในการมีส่วนร่วมของประชาชนจากแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 วงจรของการมีส่วนร่วม

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) กำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญจากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้นการตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผนและการตัดสินใจช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) องค์ประกอบการดำเนินงานโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่า ใครทำประโยชน์ให้โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้ด้วยวิธีการใด จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครทำประโยชน์ให้โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้ด้วยวิธีการใด เช่น การช่วยเหลือด้านการทรัพยากร การบริหารงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพ แล้วยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ในกลุ่มด้วยผลประโยชน์ในโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในเชิงบวก และผลที่เกิดขึ้นในเชิงลบเป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่ต้องสังเกต คือ ความเห็น (views) ความชอบ (preference) และความคาดหวัง (expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆได้

Cohen and Uphoff (1980) ได้แบ่งขั้นตอนลักษณะของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ลักษณะ ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติ
- 2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (implementation) ประกอบด้วยการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานความร่วมมือ
- 3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (benefits) เกิดขึ้น จากการพัฒนานำไปเป็นผลประโยชน์ด้านวัตถุ ผลประโยชน์ด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล
- 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความคุ้มค่า

2.3.1 ความหมายของการประเมินความคุ้มค่า

การประเมินความคุ้มค่าสามารถสรุปได้ตามการอ้างอิงจาก สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการอ้างอิงถึงคู่มือเทคนิค และวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ ตามแนวทางการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ในเล่มการประเมินความคุ้มค่า (2560) ไว้ดังนี้

1. การปฏิบัติการกิจของกระทรวง ทบวง กรม และหน่วยงานอื่น ๆ ของรัฐที่อยู่ในกำกับของราชการฝ่ายบริหาร (โดยไม่รวมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ที่ปฏิบัติตาม แผนงาน โครงการ อันเกี่ยวเนื่องกับพันธกิจ และยุทธศาสตร์ระดับกระทรวงและระดับชาติ
2. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ของการปฏิบัติการกิจ คือ ข้าราชการ อัน ประกอบด้วยพนักงานลูกจ้าง ผู้ปฏิบัติงานในส่วนราชการ ประชาชน ซึ่งเป็นทั้งผู้บริโภคโดยตรงและโดยอ้อม และยังเป็นผู้จ่ายภาษีให้กับรัฐ
3. ความเป็นไปได้ของภารกิจและโครงการที่ดำเนินการ นั้นคือ
 - 3.1 ประโยชน์ที่พึงจะได้รับทั้งทางตรงและทางอ้อม ตลอดจนที่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้ และ ไม่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้
 - 3.2 ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายทั้งทางตรง และทางอ้อม ที่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้ และ ไม่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้ในส่วนของต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายจะต้องพิจารณาทั้งก่อนการดำเนินการ และภายหลังการดำเนินการ ความคุ้มค่าจะหมายถึงความถึง การใช้และการบริหารจัดการทรัพยากรทั้ง คน เงิน เครื่องมือ และเทคโนโลยี

เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด สอดคล้องกับเป้าหมายที่วางไว้ นั่นคือ ความมีประสิทธิภาพและการมีประสิทธิภาพ คือ การประหยัด ทำให้มูลค่าของผลผลิตหรือ ประโยชน์ที่เกิดขึ้นสูงกว่าค่าใช้จ่ายหรือต้นทุน รวมทั้งจะต้องมีความสามารถในการแข่งขัน เพื่อให้องค์กรดำรงอยู่ได้ในระยะยาวภายใต้สภาพแวดล้อม ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

จากความหมายของความคุ้มค่าดังกล่าวหากพิจารณาตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า โดยถ้าพิจารณาตามแนวความคิดของนักเศรษฐศาสตร์แบบดั้งเดิมปัจจัยนำเข้าจะประกอบด้วย ที่ดิน แรงงาน ทุน และผู้ประกอบการ ซึ่งสามารถวัดในเชิงปริมาณได้ (tangible) แต่ตาม แนวความคิดใหม่ปัจจัยนำเข้าจะรวมถึงเทคโนโลยี ความต้องการผู้ใช้บริการหรือผู้บริโภค (Demand and needs) ความเป็นผู้นำของผู้บริหารองค์กร ความเชื่อและค่านิยมขององค์กร ศักยภาพของบุคลากร (Capability) ความสามารถในการแข่งขันขององค์กร (Core Competency) ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดค่าในเชิงรูปธรรมได้ (Intangible) และในการพิจารณาจะพิจารณาปัจจัยดังกล่าวทั้งในทางตรง และทางอ้อม เพื่อจะทราบต้นทุนทั้งหมดในการบริการ หรือการทำให้เกิดผลผลิตของหน่วยงาน (Output) จากปัจจัยนำเข้าจะผ่านขบวนการ ปฏิบัติงานของหน่วยงาน (Conversion Process) เพื่อเกิดการบริการหรือผลผลิตในการให้ บริการกับประชาชน โดยผลผลิตเหล่านั้นจะต้องมีมูลค่าทั้งในการใช้ประโยชน์ (Value in Use) และ/หรือ มูลค่าในการแลกเปลี่ยน (Value in Exchange) คือ ทำให้ความพึงพอใจ (Utilities) กับผู้ใช้บริการ และเกิดมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ในปัจจัยนำเข้า โดยลักษณะของกิจกรรมในช่วงขบวนการปฏิบัติงานจะต้องดำเนินการในลักษณะใช้คุณค่า (Value Chain) คือ ทุกกิจกรรมจะต้องก่อให้เกิดมูลค่าของผลผลิตจากแต่ละกิจกรรมเพิ่มขึ้น

ในขบวนการปฏิบัติงานเพื่อก่อให้เกิดผลผลิต และการบริการจะต้องเป็นการใช้ปัจจัยการผลิตอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือ ก่อให้เกิดประโยชน์หรือมูลค่ามากกว่าต้นทุน ซึ่งเกิดขึ้นทั้งหมด นอกจากนั้นผลผลิตหรือบริการต้องเป็นไปตามเป้าหมายที่หน่วยงานกำหนดไว้ การใช้ปัจจัยการผลิตจะต้องทำให้เกิดผลผลิตหรือบริการที่สูงสุดทั้งในเชิงคุณภาพ และปริมาณ (Maximize Benefit) ขณะเดียวกันพยายามทำให้ต้นทุนต่ำที่สุด (Cost Effectiveness) และผลผลิตบริการต้องทำให้องค์กรมีศักยภาพในการแข่งขัน (Competitive Advantage) โดยผลผลิตบริการจะต้องเป็นผลผลิตบริการที่ตรงตามความต้องการของผู้ใช้บริการมีการทดแทนได้ยาก ผู้ใช้บริการจำเป็นต้องใช้หน่วยงานมีอำนาจในการต่อรองกับผู้ให้ผลผลิตบริการนั้น มีหน่วยงานที่ผลิตบริการจำนวนน้อยรายหรืออาจมีกฎระเบียบ ข้อบังคับสิทธิบัตรในการดำเนินการผลิตบริการ ตลอดจนหน่วยงานสามารถผลิตบริการโดยใช้ต้นทุนต่ำกว่าหน่วยงานอื่นๆ ถ้าผลผลิตบริการและการดำเนินการนั้น ไปตามข้างต้น หน่วยงานก็จะประสบความสำเร็จ และอยู่อย่างมั่นคง และยั่งยืน (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2560)

2.3.2 ตัวชี้วัดในการประเมินความคุ้มค่า

1. การประเมินประสิทธิภาพตัวชี้วัด ได้แก่ ต้นทุนต่อหน่วย สัดส่วนผลผลิตต่อทรัพยากร และสัดส่วนค่าใช้จ่ายจริงต่อค่าใช้จ่ายตามแผน
2. การประเมินประสิทธิผลตัวชี้วัด จะวัดจากระดับความสำเร็จในการบรรลุวัตถุประสงค์/เป้าหมายระดับความพึงพอใจของผู้ใช้ประโยชน์และคุณภาพการให้บริการ
3. การประเมินผลกระทบตัวชี้วัด จะวัดจากสะท้อนการปฏิบัติภารกิจว่ามีผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคมหรือสิ่งแวดล้อมมากน้อยเพียงใด

การลงทุนโครงการเพื่อประเมินความคุ้มค่าในการประเมินต้นทุนของโครงการเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินความคุ้มค่านั้นผู้ประเมินจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมีความเข้าใจโดยถูกต้องเพื่อมิให้การประเมินโครงการเกิดความผิดพลาดโดยประเด็นที่เกี่ยวข้องในการประเมิน ประกอบด้วย

1. ต้นทุนของโครงการ คือ ต้นทุนการลงทุนที่คิดลดในแต่ละปีตลอดวัฏจักรโครงการ

2. วิธีการประเมิน และประมาณการต้นทุนของโครงการลงทุนจะถูกต้องหรือไม่อยู่ที่การประมาณการระยะเวลาของการดำเนินงานโครงการให้ถูกต้อง ซึ่งอาจจะพิจารณาจากอายุการใช้งาน หรือช่วงเวลาที่เกิดผลผลิตของโครงการจะเกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ซึ่งมักจะเป็นระยะปานกลางถึงระยะยาวนอกจากวิธีนี้ในบางโครงการอาจจะคำนวณระยะเวลาในการประเมินต้นทุนโครงการจากวันเริ่มโครงการจนถึงวันที่คาดว่าจะมีการชำระบัญชีของสินทรัพย์หรือหนี้สินของโครงการจนมูลค่าของสินทรัพย์และหนี้สินเป็นศูนย์ นั่นคือวันที่ในอนาคตที่โครงการถือว่าประสบความสำเร็จแล้ว

การกำหนดช่วงเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดโครงการมีความสำคัญ เพราะจะให้ผลลัพธ์ของการประเมินโครงการที่แตกต่างกันออกไปอย่างมาก และอาจจะมีผลต่อการตัดสินใจที่แตกต่างกันด้วย เช่น โครงการลงทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานอาจจะใช้เวลาอย่างน้อย 20 ปี ก็ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องไม่เกินกว่าระยะเวลาของการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจของโครงการนั้นๆ ต้นทุนที่ไม่รวมอยู่ในโครงการลงทุน คือ ต้นทุนทางบัญชีที่ไม่มีสภาพเป็นตัวเงิน

3. ผู้ประเมินโครงการจะสามารถประเมินความยั่งยืนทางการเงินของโครงการลงทุนได้เมื่อรู้ข้อมูลต่อไปนี้

- (1) ต้นทุนของการลงทุนในโครงการ
- (2) ต้นทุนของการดำเนินโครงการ
- (3) รายรับหรือผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินโครงการ

ทั้งนี้โครงการลงทุนใดๆ จะถือว่ามีความยั่งยืนทางการเงินหรือความคุ้มค่า (Financial Sustainability) ทางการเงินก็ต่อเมื่อโครงการนั้นไม่มีความเสี่ยงในการที่จะขาดสภาพคล่องในการดำเนินงานในอนาคต ซึ่งขึ้นอยู่กับช่วงเวลาที่กระแสเงินสดไหลเข้ามาในโครงการกับช่วงเวลาที่ถึงกำหนดชำระคืนหนี้

4. ต้นทุนของโครงการจะนำไปเปรียบเทียบกับรายได้หรือผลประโยชน์จากโครงการเพื่อหาผลตอบแทนทางการเงินของการลงทุนหรือผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์แล้วแต่กรณีโดยที่มูลค่ากิจการอนาคตที่ไม่ปรากฏในงบการเงินเป็นสินทรัพย์ซ่อนเร้น (Hidden Asset) ที่ยังไม่ได้นำไปแสดงไว้ในงบการเงิน มูลค่ากิจการส่วนนี้อาจจะมาจากกิจกรรมของกิจการที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (Corporate Social Responsibility : CSR) ส่วนหนึ่งและทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่ามีทักษะที่สร้างคุณค่าแก่กิจการ (Value Creation) โครงการลงทุนในลักษณะที่ต้องการจะประเมินหาว่าทำให้มูลค่ากิจการเพิ่มขึ้นหรือไม่เช่นนี้ การวิเคราะห์หาผลตอบแทนในมุมมองของความคุ้มค่าทางการเงินอาจจะไม่สะท้อน เพราะเมื่อคิดในด้านความคุ้มค่าทางการเงินแล้ว อาจจะปรากฏว่าให้ผลตอบแทนทางการเงินติดลบ แต่ในมุมมองการเพิ่มมูลค่าของกิจการโครงการลงทุนดังกล่าวถือว่าคุ้มค่า หากเป็นการวิเคราะห์ด้วยความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์แทน ดังนั้น การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์จึงใช้ในการประเมินโครงการลงทุนที่มุ่งหวังจะพิจารณาสวัสดิการทางเศรษฐศาสตร์ หรือผลประโยชน์ต่อสังคมชุมชนประเทศมากกว่า (สภาพัฒน์,มปป.)

2.4 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียง

2.4.1 ความเป็นมาและความหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศรมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตรได้พระราชทานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นเวลานานและต่อเนื่องกว่า 30 ปีแล้ว ทรงมีกระแสพระราชดำรัสให้ผู้บริหารประเทศและประชาชนเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาที่สมดุล มีการพัฒนาเป็นลำดับขั้น ไม่เน้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว (ณัฐพงศ์ ทองภักดี, 2550 : หน้า 7 - 8) ทรงมีพระราชดำรัสแก่พสกนิกรชาวไทยมาตั้งแต่ปี

พ.ศ. 2517 และชัดเจนมากขึ้นในปี 2540 เป็นปีที่ประเทศไทยต้องรักษาความมั่นคงและเสถียรภาพ เพื่อที่จะยืนหยัดในการพึ่งตนเอง และพัฒนานโยบายที่สำคัญ เพื่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศไทยโดยการสร้างแนวคิดเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองได้ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นแนวทางการดำเนินชีวิต และแนวทางพัฒนาที่ต้องอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาทโดยคำนึงถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐานในการ ดำรงชีวิต (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2559 : หน้า 2-3) การป้องกันให้รอดพ้นวิกฤติ และให้สามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ซึ่งคนไทยจะสามารถเลี้ยงชีพโดยอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง (สมพร เทพสิทธา, 2550 : หน้า 14-15)

ศูนย์ เศรษฐกิจพอเพียง (2550: 25-26) ได้ให้นิยามไว้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ แนวทางของการพัฒนาประเทศสู่สังคมฐานปัญญา ซึ่งหมายถึง การพัฒนาศักยภาพทางปัญญาของคนให้รู้จักวิธีนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้วางแผนและดำเนินการด้วยความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง และมีคุณธรรมจริยธรรม เพื่อให้การพัฒนาในมิติต่างๆ ของสังคม เป็นไปอย่างพอเพียง พอประมาณ บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล และสามารถใช้ทรัพยากรที่มีเหลือจำนวนจำกัดได้อย่างยั่งยืน ตลอดจนมีระบบภูมิคุ้มกันต่อผลกระทบต่างๆ ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่ และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศ โดยยึดหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ

1. ให้ดำเนินไปในทางสายกลางในที่นี้ หมายถึง ความพอดี พอเหมาะ ไม่ตึงเกินไป และไม่หย่อนเกินไป ไม่เร็วเกินไปและไม่ช้าเกินไป หรือไม่มากเกินไปและไม่น้อยเกินไป
2. เป็นเหตุเป็นผลตามกฎธรรมชาติ ซึ่งความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน
3. อาศัยความรู้และคุณธรรม คือ ทั้งนี้จะต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผน และการดำเนินการทุกขั้นตอน ในขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญาและความรอบคอบ
4. รองรับกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อให้สมดุล และพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และกว้างขวาง ทั้งด้านวัตถุสังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

สุรเกียรติ์ เสถียรไทย (2550: 49-57) ได้ให้นิยามไว้ว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่มีความลึกซึ้ง คือปรัชญาซึ่งใช้กับการดำเนินชีวิตได้ทุกอย่าง ทั้ง 3 หลักที่สำคัญ คือ ความพอประมาณความมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันในเรื่องต่างๆ ที่เราดำเนินการอยู่เป็นฐานคิดสำคัญที่การพัฒนาคนในชุมชน ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมควบคู่ไปกับการจรรโลงรักษาวัฒนธรรมชุมชน และการพัฒนาควรควบคู่ไปกับการพัฒนาความคิด และจิตใจของคนให้รู้จักกัน รู้จักใช้ตามอัตภาพ และความจำเป็นในการดำรงชีวิต จากความหมายหลักการตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถสรุปได้ดังนี้

1. แนวคิดหลัก “แนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและการบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะในการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์” (กรมการพัฒนาชุมชนฯ การสร้างขบวนการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง,13)
2. กรอบความคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ การดำรงอยู่และการปฏิบัติตนตามทางสายกลาง และผู้ที่ต้องปฏิบัติ คือ ประชาชนในชาติทุกระดับหน่วยทางสังคม คือ ระดับครอบครัว ระดับชุมชน และระดับรัฐนั้น

หมายความว่า บุคคลและองค์กรทางสังคมทั้งภาครัฐ และภาคประชาชนทุกภาคส่วน ทุกหน่วยระดับจะต้องดำรงอยู่ และปฏิบัติตนตามทางสายกลาง

3. ยิ่งเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจจะต้องเน้นเป็นพิเศษ คือ ต้องนำเอาหลักปฏิบัติปรัชญา “ทางสายกลาง” นี้มาใช้เป็นฐานคิด ฐานทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของทุกองค์กร และทุกระดับทางสายกลางในที่นี้ก็คือ ทางชีวิตของมนุษย์และสังคมที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับความเป็นจริงตามกฎธรรมชาติที่มีอยู่ ทั้งที่ตัวมนุษย์ และรอบๆ ตัวมนุษย์ และในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติต้องอยู่ภายใต้กฎธรรมชาติ จะต้องปฏิบัติอย่างไรจึงจะถูกต้องพอดี มีความสันติสุขได้ จะต้องปฏิบัติตนดำรงตนตามกฎธรรมชาติไม่ฝืนกฎ ไม่ฉีกกฎธรรมชาติ เป็นกลางเสมอ คนใด ครอบครัใด ชุมชนใด รัฐใด เดินตามทางสายกลางที่ว่านี้ ได้ชื่อว่าเป็นผู้ปฏิบัติตนตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.4.2 การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ประเทศไทยได้นำเอาปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติใช้เป็นเวลานานแล้ว เนื่องจากหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนั้น มีคุณลักษณะและเงื่อนไขในการประยุกต์ใช้ที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยเป็นอย่างยิ่ง ไม่ว่าจะเป็นในแนวความคิด ค่านิยม วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนหลักการของทุกศาสนา ทำให้สังคมไทยตั้งแต่จุลภาค คือ ปัจเจกชน ครอบครัว กลุ่ม ชุมชน ไปจนถึงระดับมหภาค คือ ในทุกภาคส่วนทั้งการเกษตร อุตสาหกรรม ธุรกิจเอกชน การเงินการธนาคาร การท่องเที่ยว และโดยเฉพาะการดำเนินงานขององค์กรภาครัฐที่ขับเคลื่อนนโยบายพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ก็ได้ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ทั้งสิ้น ซึ่งคณะอนุกรรมการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (2566-2570) ได้อธิบายถึงการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในระดับและกลุ่มต่าง ๆ ได้แก่

1. การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงระดับบุคคลและครอบครัว เริ่มต้นจากการเสริมสร้างคนให้มีการเรียนรู้วิชาการและทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็น เพื่อให้สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ พร้อมทั้งเสริมสร้างคุณธรรมจนมีความเข้าใจ และตระหนักถึงคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม และอยู่ร่วมกันกับระบบนิเวศอย่างสมดุล เพื่อจะได้ละเว้นการประพฤติดุร้ายไม่ตระหนี่ เป็นผู้ให้ เกื้อกูล แบ่งปัน มีสติยังคิดพิจารณาอย่างรอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจหรือกระทำการใด ๆ จนกระทั่งเกิดภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีในการดำรงชีวิต โดยสามารถคิด และกระทำบนพื้นฐานของความมีเหตุผล พอเหมาะพอประมาณกับสภาพปัญหา และหน้าที่ของแต่ละบุคคลในแต่ละสถานการณ์แล้วเพียรฝึกปฏิบัติ เช่นนี้จนสามารถทำตนให้เป็นที่พึงของตนเองได้ และเป็นที่พึ่งของผู้อื่นได้ในที่สุด การดำเนินชีวิตของบุคคลจึงต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2. การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงระดับชุมชน ชุมชนพอเพียง ประกอบด้วย บุคคล และครอบครัวต่าง ๆ ที่เฝ้าหาความก้าวหน้าบนพื้นฐานของปรัชญาแห่งความพอเพียง คือ มีความรู้และคุณธรรมเป็นกรอบในการดำเนินชีวิตจนสามารถพึ่งตนเองได้บุคคลเหล่านี้ มารวมกลุ่มทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพภูมิสังคมของแต่ละชุมชน โดยพยายามใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุดผ่านการร่วมแรง ร่วมคิด ร่วมทำ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับบุคคลหลายสถานภาพ ในสิ่งที่จะสร้างประโยชน์สุขของคนส่วนรวม และก้าวหน้าของชุมชนอย่างมีเหตุผล โดยอาศัยสติปัญญา ความสามารถของทุกฝ่าย ที่เกี่ยวข้องและบนพื้นฐานของความซื่อสัตย์สุจริต อดกลั้นต่อการกระทบกระทั่ง ขยันหมั่นเพียร และมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือแบ่งปันกันระหว่างสมาชิกชุมชน จนนำไปสู่ความสามัคคีของคนในชุมชน ซึ่งเป็นภูมิคุ้มกันที่ดีของชุมชน จนนำไปสู่การพัฒนาของชุมชนที่สมดุล และพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ จนกระทั่งสามารถพัฒนาไปสู่เครือข่ายระหว่างชุมชนต่าง ๆ

3. การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงระดับประเทศ แผนการบริหารจัดการประเทศ ส่งเสริมให้บุคคล/ชุมชนต่าง ๆ มีวิถีปฏิบัติ มีความร่วมมือ และการพัฒนาในสาขาต่างๆ ตามแนวทางของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และดำเนินการตามแผนดังกล่าวอย่างรอบคอบเป็นขั้นเป็นตอน เริ่มจากการวางรากฐานของประเทศให้มีความพอเพียง โดยส่งเสริมให้ประชาชนส่วนใหญ่สามารถอยู่อย่างพอมีพอกิน และพึ่งตนเองได้ด้วยมีความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอย่างเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ และมีคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต ขยันหมั่นเพียร เอื้อเฟื้อแบ่งปัน ใช้สติปัญญาในการตัดสินใจ และดำเนินชีวิต พร้อมทั้งส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่มคนต่าง ๆ จากหลากหลายภูมิสังคม หลากหลายอาชีพ หลากหลายความคิด ประสบการณ์ เพื่อสร้างความเข้าใจ และรู้ความเป็นจริงระหว่างกันของคนในประเทศ จนนำไปสู่ความสามัคคี และจิตสำนึกที่จะร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปอย่างสอดคล้องสมดุลกับสภาพ ความเป็นจริงของคนในประเทศอย่างเป็นขั้นเป็นตอนเป็นลำดับ ๆ ต่อไป

4. การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเกษตรกร เกษตรทฤษฎีใหม่ เป็นแนวพระราชดำริ ส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถพึ่งตนเองได้ และมีการรวมกลุ่มกัน เชื่อมโยงเครือข่ายต่างๆ เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าไปอย่างสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในแต่ละท้องถิ่น ที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และเป็นขั้นตอน โดยประยุกต์ใช้ความรู้ ภูมิปัญญา และทรัพยากรด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่อย่างเหมาะสม บนพื้นฐานของคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต ขยันหมั่นเพียร เอื้อเฟื้อแบ่งปัน และใช้สติปัญญาในการตัดสินใจ และดำเนินชีวิตมีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นแนวทางการจัดการพื้นที่เกษตรกรรมในระดับครอบครัวที่สอดคล้องสมดุลกับระบบนิเวศ เพื่อให้พออยู่พอกิน สมควรแก่สภาพในระดับที่ประหยัดและเลี้ยงตนเอง/ครอบครัวได้

ขั้นตอนที่ 2 การรวมกลุ่มในรูปสหกรณ์ร่วมมือกันในการผลิต จัดการตลาดและพัฒนาสวัสดิการของชุมชน ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นการสร้างความสามัคคีภายในท้องถิ่น และเตรียมความพร้อมก่อนก้าวสู่โลกภายนอก

ขั้นตอนที่ 3 ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เพื่อจัดหาทุนวิชาการความรู้เทคโนโลยีจากธุรกิจเอกชน เช่น ธนาคาร บริษัท ห้างร้าน เอกชน ตลอดจนหน่วยงานภาครัฐ มูลนิธิต่าง ๆ มาช่วยในการลงทุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต

5. การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มนักรูถกิจ นักรูถกิจพอเพียงจะคำนึงถึงความมั่นคง และยั่งยืนของการดำเนินธุรกิจมากกว่าการแสวงหาผลประโยชน์ระยะสั้น จึงต้องมีความรอบรู้ในธุรกิจที่ตนดำเนินการอยู่ และมีการศึกษาข้อมูลข่าวสารอยู่ตลอดเวลาเพื่อให้สามารถก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ มีความรอบคอบในการตัดสินใจในแต่ละครั้ง เพื่อป้องกันข้อบกพร่องเสียหายต่างๆ ไม่ให้เกิดขึ้น และต้องมีคุณธรรม คือ มีความซื่อสัตย์สุจริตในการประกอบอาชีพ ไม่ผลิตหรือค้าขายสินค้าที่ก่อโทษ หรือสร้างปัญหาให้กับคนในสังคม และสิ่งแวดล้อม มีความขยันหมั่นเพียร อดทนในการพัฒนาธุรกิจไม่ให้ความบกพร่อง และก้าวหน้าไปอย่างต่อเนื่อง โดยมีการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิต การปรับปรุงสินค้าและคุณภาพให้ทันกับความต้องการของตลาด และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ในขณะเดียวกันต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคม และระบบนิเวศในทุกขั้นตอนของการดำเนินธุรกิจโดยการรักษาสสมดุลในการแบ่งปันผลประโยชน์ของธุรกิจในระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่าง ๆ อย่างสมเหตุสมผลตั้งแต่ผู้บริโภค พนักงาน บริษัทคู่ค้า ผู้ถือหุ้น สังคมวงกว้าง และสิ่งแวดล้อม

6. การประยุกต์ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มนักรูถการเมือง นักรูถการเมืองที่มีหลักคิด และหลักปฏิบัติบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงจะต้องเป็นตัวอย่างของผู้นำ ที่มีความเข้มแข็งทางด้านคุณธรรมจริยธรรม มีความละเอียด และเกรงกลัวต่อการกระทำความผิดแม้เพียงเล็กน้อย เนื่องจากการกระทำของผู้นำ ส่งผลกระทบในวงกว้างต่อชุมชน/สังคม และในขณะเดียวกัน นักรูถการเมืองในทุกระดับจะต้องรู้จักสังคม ชุมชน ที่แต่ละคนเป็นผู้แทนอย่างถ่องแท้ มีความเข้าใจระบบการปกครอง และระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ตามกฎหมาย และขนบธรรมเนียม

ประเพณีของสังคมรอบรู้ และเท่าทันการเปลี่ยนแปลงในด้านต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกประเทศ โดยมุ่งที่จะดำเนินวิถีทางการเมือง เพื่อให้ท้องถิ่น/ประเทศชาติมีความก้าวหน้าไปอย่างสมดุลในทุก ๆ ด้าน และคนในท้องถิ่น/ประเทศชาติอยู่อย่างพอเพียง สัมผัสความสามัคคีปรองดองกัน การกำหนดนโยบายการออกกฎหมาย และข้อบัญญัติต่าง ๆ ต้องยึดมั่นอยู่บนพื้นฐานของความพอเพียง โดยบำรุงรักษาสิ่งที่ดีที่มีอยู่แล้ว เช่น ค่านิยม องค์กรความรู้ สิ่งแวดล้อมที่ดีให้คงอยู่ พร้อมทั้งปรับปรุง/แก้ไข/ยกเลิก ส่วนที่ไม่ดีที่เป็นเหตุให้เกิดความไม่สมดุล ไม่พอเพียงในสังคมให้กลับมาสู่แนวทางปฏิบัติที่มุ่งสู่ความสมดุล และสนับสนุนให้เกิดสิ่งที่ดีเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมแต่ยังขาดอยู่ เช่น ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยี การพัฒนาฝีมืออาชีพต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นอย่างสมดุลกับศักยภาพ และระดับการพัฒนาของท้องถิ่น/ประเทศชาติ เพื่อนำไปสู่ความสามารถในการพึ่งตนเองได้ของคน/ชุมชนในทุกระดับ

7. การประยุกต์หลักเศรษฐกิจพอเพียงในกลุ่มเจ้าหน้าที่ของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องเริ่มต้นสร้างความพอเพียงให้เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลก่อน โดยตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนในการเป็นผู้ให้บริการแก่สังคม และร่วมเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม และอยู่ร่วมกับระบบนิเวศได้อย่างสมดุล มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์ สุจริต มีสติยั้งคิด ใช้ปัญญาพิจารณาอย่างรอบคอบในการดำเนินชีวิต และปฏิบัติหน้าที่บนพื้นฐานของความมีเหตุมีผล พอประมาณกับศักยภาพ และสภาพภาพของแต่ละบุคคลในแต่ละสถานการณ์ และหมั่นเสริมสร้างความรู้ให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เพื่อจะได้มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การเตรียมนโยบายแผนงาน หรือ โครงการต่าง ๆ ต้องสอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการพัฒนาที่สร้างความสมดุลในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยมุ่งให้ประชาชน/ชุมชนสามารถพึ่งตนเอง และสามารถเป็นที่พึ่ง ของสังคม/ประเทศชาติได้ในที่สุด เจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ควรสั่งการหรือชี้นำประชาชน/ชุมชนมากเกินไป แต่ควรสนับสนุนให้ประชาชน/ชุมชนสามารถช่วยตนเองกำหนดทิศทางการพัฒนา หรือแผนงานกิจกรรมที่ยืนอยู่บนขาตนเองพึ่งพาตนเองได้แล้วให้เจ้าหน้าที่ของรัฐช่วยสนับสนุนให้แผนงานกิจกรรมนี้ เป็นจริงขึ้นมาตามหลักการพัฒนาที่ว่า ช่วยเหลือประชาชน/ชุมชนเพื่อให้เขาช่วยตัวเองได้

2.5 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับอาชีพเสริม

2.5.1 ความหมายของอาชีพเสริม

ความหมายของอาชีพเสริมได้นักวิชาการให้คำจำกัดความไว้ดังนี้

เกียรติศักดิ์ แก้วมหาชัย (2551) กล่าวว่า อาชีพเสริม หมายถึง อาชีพที่ชาวนาเลือกทำ เพื่อให้มีรายได้ นอกเหนือจากการทำอาชีพหลัก

ณัฐริยา สุขสุวรรณพร (2553) กล่าวว่า อาชีพเสริม หมายถึง เป็นอาชีพที่ประกอบขึ้นเป็นอาชีพที่ 2 รองจากอาชีพหลักและเป็นแหล่งรายได้เสริมเพิ่มเติมจากงานหลัก การประกอบอาชีพเสริมนั้นจะต้องไม่กระทบกับงานอาชีพหลัก อาชีพเสริมนั้นอาจประกอบเป็นธุรกิจหรือกิจการในรูปแบบใดก็ได้และจะต้องเป็นอาชีพที่มีรายได้เสริมจากรายได้หลัก

บุลมาเทศ (2555) ให้ความหมายของอาชีพเสริม คือ อาชีพหรือช่องทางสำรองอาชีพช่องทางทำรายได้เสริมกับอาชีพหลัก อาชีพเสริมมีมากมายหลายอาชีพที่สามารถทำได้มีทั้งง่ายและยากตามแต่ละชนิดของอาชีพเสริมนั้นๆ แต่จุดประสงค์จริงๆ ทั้งอาชีพหลัก และอาชีพเสริม รายได้ก็คือเงินเพียงตัวเดียวถ้าพึ่งอาชีพหลักบางอาชีพอาจเลี้ยงตัวเอง และครอบครัวไม่พอกับภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน หลายชีวิตจึงดิ้นรนหาช่องทางสร้างรายได้ใหม่เพิ่มเติมรายได้ประจำที่ได้รับในแต่ละเดือน ซึ่งไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายหรือค่าครองชีพในแต่ละเดือน จึงต้องการหาอาชีพเสริมกับอาชีพหลัก เพื่อเพิ่มเงินในกระเป๋าในแต่ละเดือนให้มากขึ้นเพียงพอกับค่าใช้จ่าย และอาจมีเงินเหลือเก็บได้ในบางกรณีอาชีพเสริมอาจทำเงินได้มากกว่าอาชีพหลักๆ ที่ทำอยู่หลายเท่าตัวจนบางรายทำเป็นอาชีพหลักไปก็มี จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงสรุปความหมายของอาชีพเสริม เป็นอาชีพ

ที่ประกอบกันเป็นธุรกิจในรอบครัว และเป็นอาชีพที่เพิ่มจากอาชีพที่ทำเป็นประจำอยู่แล้ว เพื่อเพิ่มรายได้ให้มากยิ่งขึ้น เป็นอาชีพที่สามารถดำเนินการได้โดยลงทุนน้อยกำลังกายค่อนข้างมากเน้นการพึ่งตนเอง เป็นอาชีพ

2.5.2 ปัจจัยที่ส่งผลการประกอบอาชีพเสริม

ณัฐธิดา สุขสุวรรณพร (2553) กล่าวถึง ในด้านคุณลักษณะส่วนตัวของผู้ประกอบอาชีพนั้นจำเป็นต้องมีความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพได้แก่

1) ด้านคุณลักษณะส่วนตัว

1. ความรู้พื้นฐานในด้านเทคนิควิธีการของการประกอบอาชีพอิสระแต่ละอาชีพ
2. ความรู้ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. ความรู้พื้นฐานในการทำธุรกิจ
4. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับขั้นตอนในการริเริ่มประกอบอาชีพอิสระ
5. ทักษะในการทำงานและติดต่อกับคนทั้งลูกจ้างและลูกค้า
6. ทักษะในการผลิตการขายหรือการบริการ
7. ทักษะในการพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ

8. ประสบการณ์ทำงาน ส่วนสำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงใหม่ ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลถึงความสำเร็จของการประกอบอาชีพเสริม ดังนี้

1) กล้าเสี่ยงอาชีพอิสระเป็นการประกอบธุรกิจส่วนตัวจึงต้องมีการลงทุน ในขณะที่ถ้าเป็นลูกจ้างไม่ต้องลงทุนอะไร ซึ่งการลงทุนย่อมมีความเสี่ยงเพราะไม่รู้ว่าผลลัพธ์จะออกมาอย่างไร ดังนั้น ก่อนที่จะตกลงใจประกอบอาชีพใดจึงต้องพิจารณาวิเคราะห์ และไตร่ตรองอย่างดีเสียก่อน

2) ความคิดสร้างสรรค์การประกอบอาชีพอิสระมิได้ยึดติดกับรูปแบบใดๆ เนื่องจากผู้ประกอบอาชีพอิสระต้องเป็นนายของตนเอง ดังนั้น ในการปรับปรุงสินค้าหรือบริการสามารถทำได้อย่างมีอิสระเพื่อให้ได้มาซึ่งกำไรในการดำเนินธุรกิจ

3) ความเชื่อมั่นในตนเอง ผู้ประกอบอาชีพอิสระจะต้องมีความเชื่อมั่นในการดำเนินกิจการของตนเองให้อยู่รอดและฟันฝ่าอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้

4) ความอดทนการดำเนินธุรกิจย่อมมีกำไรและขาดทุน โดยเฉพาะเมื่อเริ่มประกอบการอาจต้องประสบปัญหา และอุปสรรคบ้างซึ่งถือเป็นเรื่องธรรมดา ผู้ประกอบการจึงต้องพร้อมที่จะยอมรับข้อผิดพลาดและนำมาแก้ไขด้วยความอดทนไม่ท้อถอย

5) การมีวินัยในตนเองการประสบความสำเร็จในอาชีพซึ่งเราเป็นเจ้าของกิจการเองจำเป็นต้องมีวินัย มีกฎระเบียบ การทำงานสม่ำเสมอเช่นนั้นอาจจะไม่ประสบผลสำเร็จ

6) มีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพไม่ว่างานนั้น จะเป็นงานที่มีเกียรติหรือไม่ ผู้ประกอบอาชีพอิสระจะต้องรักในงานที่ทำและให้เกียรติกับงานนั้นๆ เสมอ

7) มีความรอบรู้การประกอบอาชีพอิสระจะต้องรับรู้ข่าวสารอยู่เสมอเพื่อปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปเร็วมาก ประโยชน์ของการรับรู้ข่าวสารจะทำให้สามารถปรับปรุงธุรกิจของตนเองให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลาผลที่ได้คือกำไรนั่นเอง

8) มีมนุษยสัมพันธ์การประกอบอาชีพอิสระจะต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์อันดี เพื่อผลประโยชน์ในธุรกิจของตนเองไม่ว่าจะเป็นลูกค้า บุคคลรอบข้างหรือคู่แข่งก็ตามเพราะการมีมนุษยสัมพันธ์อันดี จะทำให้มีความคล่องตัวในการดำเนินงานอย่างยิ่ง

9) มีความซื่อสัตย์ผู้ประกอบการอาชีพอิสระจะต้องมีความซื่อสัตย์และจริงใจต่อลูกค้าการบริการลูกค้าให้เกิดความประทับใจในการขายสินค้า หรือบริการ และกลับมาใช้บริการอีกเป็นหัวใจสูงสุดเพื่อผลประโยชน์ต่อธุรกิจและต่อตนเองในที่สุด

10) มีความรู้พื้นฐานในการเริ่มทำธุรกิจ การที่จะทำอะไรสักอย่างหนึ่งเราควรได้รู้จักสิ่งที่ทำอย่างน้อยให้รู้ว่าทำจากอะไร ชื่อวัตถุดิบจากไหน ตลาดอยู่แหล่งใด และหากต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติมจะหาได้จากที่ไหน

11) มีการพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับการประกอบอาชีพอิสระ เมื่อมีความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพอิสระแล้ว อีกทั้งยังต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับการประกอบอาชีพนั้นๆ เช่น หากเป็นช่างเสริมสวยก็ต้องพัฒนาตนเองให้ดูสวยงาม เมื่อลูกค้าเห็นจะได้ดูน่าเชื่อถือหรือหากเลือกที่จะขายอาหารผู้ขายก็ควรแต่งตัวให้ดูสะอาด ไม่สุบบุหรี่ยะทำอาหารเป็นต้น (สำนักงานจัดหางานจังหวัดเชียงใหม่, 2555)

2) ด้านครอบครัว

ปัจจัยด้านครอบครัวมีความสำคัญกับทุกขั้นตอนของการประกอบอาชีพเสริม สถาบันทางสังคมที่คอยช่วยเหลือและผลักดันการเข้าสู่อาชีพอิสระได้แก่ 4 สถาบัน คือสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันภาครัฐบาล และสถาบันเอกชน โดยสำหรับสถาบันครอบครัว นั้น มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพ โดยเป็นภูมิหลังทางครอบครัวที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและค่านิยมของสมาชิกหากครอบครัวประกอบธุรกิจก็จะปลูกฝังให้สมาชิกเป็นผู้สืบทอดกิจการหรือถ้าครอบครัวมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีก็จะเป็นแรงผลักดันให้สมาชิกรู้จักขวนขวายและพยายามหารายได้มาจุนเจือครอบครัว

3) ด้านสถานศึกษา

ปัจจุบันด้านสถานศึกษามีส่วนสำคัญในการช่วยให้บุคคลมีโอกาสเลือกที่จะประกอบอาชีพเสริมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกอาชีพหลักหรืออาชีพเสริมช่วยให้บุคคลได้มีโอกาสทราบถึงความต้องการความชอบของตนเองโดยเฉพาะการได้รับการศึกษาในวิชาแนะแนวจะทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพได้เป็นอย่างดีรวมทั้งยังทำให้ผู้ศึกษาได้ตระหนักถึงคุณค่าในตนเอง การพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองและการวางแผนอนาคต

4) ด้านสภาพแวดล้อม

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมนี้มีผลต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพโดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี เช่น การขยายตัวของตลาด ค่านิยมหรือกระแสนิยมของกลุ่มลูกค้า นโยบายการส่งเสริมของภาครัฐ การนำวิทยาการสมัยใหม่มาช่วยในการบริหารจัดการ เป็นต้น

การประกอบอาชีพอิสระ พบว่า ผู้ที่มีรูปแบบในการเข้าสู่การประกอบอาชีพอิสระนั้น จะได้รับอิทธิพลจากการประกอบอาชีพของบิดามารดา สามีหรือภรรยา คนใกล้เคียงที่ประสบความสำเร็จ และทดลองทำหลายอาชีพ โดยมีเหตุผลและแรงจูงใจ ดังนี้

1. บิดามารดาหรือสามีภรรยาทำมาก่อน
2. รายได้มองเห็นลู่ทางในการยกฐานะตนเองได้
3. ได้ประสบการณ์ตอนเป็นลูกจ้าง
4. เรียนมาโดยตรง
5. ไม่ชอบการเป็นลูกน้องชอบความเป็นอิสระ
6. มีบุคคลมาชักชวนแนะนำและให้การสนับสนุน

สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกอบอาชีพเสริมว่า การประกอบอาชีพเสริมของแต่ละบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับสภาพพื้นฐานครอบครัวหรืออาชีพของบรรพบุรุษ ความต้องการความก้าวหน้าความต้องการด้านผลตอบแทน การมีความรู้หรือทักษะหรือเป็นสิ่งที่ตนเองสนใจ การชอบความเป็นอิสระในการทำงาน และมีคนชักชวนหรือสนับสนุน ดังนั้น ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จการประกอบอาชีพเสริมนั้น ประกอบด้วยคุณสมบัติที่จำเป็น 12 ประการ คือ 1) มีแรงจูงใจ 2) มีความคิดริเริ่ม 3) รู้จักถอยเพื่อที่จะสู้ 4) มีความสามารถที่จะทำอะไรให้ได้ดี 5) มีความอดทน 6) มีความเชื่อมั่นในตนเอง 7) มีความมั่นคงทางอารมณ์ 8) มีความสามารถในการเข้ากับผู้อื่น 9) มีความไวในความเข้าใจ และวินิจฉัยสิ่งต่างๆ 10) มีความละเอียด 11) มีความสามารถในการเขียนและพูด 12) มีร่างกายและแรงใจ และผู้ประกอบอาชีพเสริมจำเป็นต้องมีความชอบ ความถนัด มีความรู้ทักษะ และมีประสบการณ์ทั้งในด้านความรู้พื้นฐานในด้านเทคนิควิธีการของการประกอบอาชีพเสริม

2.5.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ

Ginzberg (1974) ได้สรุปกระบวนการเลือกอาชีพของบุคคลไว้ดังนี้

1. การเลือกอาชีพเป็นกระบวนการ (Process) มากกว่าการตัดสินใจเพียงครั้งเดียว ค่านิยมสภาพแวดล้อมที่เป็นจริง คุณลักษณะทางจิตวิทยามีผลต่อกระบวนการนี้
2. กระบวนการเลือกอาชีพจะเป็นไปตามขั้นตอนและจะไม่ย้อนกลับ
3. การเลือกอาชีพเป็นการประนีประนอมระหว่างความต้องการและความเป็นจริงในการเลือก โดยคำนึงถึงความสามารถและเป้าหมายที่ต้องการ ต่อมา กิ้นซ์เบิร์กได้ปรับปรุงหลักบางประการในทฤษฎีในระดับอายุแรกหรือระดับ อายุ 20 กว่าปี ดังนี้

1) กระบวนการเลือกอาชีพและการพัฒนาการด้านอาชีพ (The Process of Vocational Choice and Development) เกิดขึ้นตลอดชีวิตเปิดกว้าง การวิจัยเกี่ยวกับชีวิตการทำงานของบุคคลทั้ง ชาย หญิง กิ้นซ์เบิร์กสรุปได้ว่าบุคคลเปลี่ยนงานเพราะงานใหม่ให้ความพึงพอใจได้อิสระภาพ เนื่องจากเปลี่ยนความรับผิดชอบ ความกดดันหรือให้ทางเลือกในการทำงานของบุคคล

2) กระบวนการเลือกอาชีพจะไม่ย้อนกลับ (Imreversible) ในข้อนี้เขาพบว่า ในปัจจุบันกระบวนการเตรียมตัวเลือกอาชีพใช้ระยะเวลานานขึ้น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายประมาณ 80% ศึกษาต่อถึงระดับปริญญาตรีหรือฝึกอบรมเพิ่มเติม สิ่งเหล่านี้ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจดังที่เคยเข้าใจแต่เดิม กิ้นซ์เบิร์ก กล่าวว่า สิ่งที่คนหนุ่มสาวเผชิญในช่วงอายุวัยรุ่นคือการวางแผนการ เพื่อให้มีโอกาสเลือกได้มากอย่างน้อยที่สุด เพื่อให้แน่ใจว่าเขามีสิทธิในการเข้ามหาวิทยาลัยหรือได้งานที่ดีโดยที่ถ้าบุคคลได้รับการศึกษาสูงโอกาสที่เขาจะเลือกอาชีพจะกว้างขวางขึ้น

3) การมองงานในทัศนคติที่ดี (Optimization) บุคคลมีความพยายามที่จะทำงาน เพื่อสนองความพึงพอใจหรือความต้องการของตนโดยให้ตนเองเป็นประโยชน์ในงานที่เขามีโอกาสทำ และตระหนักถึงสิ่งที่เขาต้องปฏิบัติในงาน

4) ข้อจำกัดบางอย่าง เช่น รายได้ สถานภาพทางครอบครัว ทัศนคติ ค่านิยมของบิดามารดา ระดับการศึกษา สถานภาพของผู้หญิง สถาบัน ชุมชน ความไม่กลมกลืนกันระหว่างการศึกษา กับอาชีพ เป็นสิ่งจำเป็นต้องพิจารณา บุคคลที่ไม่มีโอกาสที่จะศึกษาเล่าเรียนก็ย่อมมีโอกาสที่จะประกอบอาชีพที่รายได้มีเกียรติในสังคมได้น้อยแต่ถ้าได้รับการศึกษามากก็จะย่อมจะมีช่องทางในการเลือกประกอบอาชีพ หรือไม่

5) โอกาสในโลกของงานที่ต้องพิจารณา หมายถึง ความสำคัญของการรับรู้ โอกาสของบุคคลว่าเขามองเห็นโอกาส หรือ ไม่

6) แนวโน้มในเรื่องค่านิยมมีความสำคัญมากขึ้นในปัจจุบัน และมีบทบาทสำคัญในการค้นหาความพึงพอใจของบุคคล วิถีชีวิตของบุคคลมีผลกระทบต่อตัดสินใจด้านอาชีพโดยเป็นความพยายามที่จะให้

ประสบความสำเร็จในการสร้างดุลยภาพระหว่างงาน และกิจกรรมอื่น และยังได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพไว้ว่าการที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพนั้น สามารถแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

1. การตัดสินใจเลือกอาชีพอย่างทันทีในการเลือกอาชีพแบบนี้ บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพเลย ในขณะที่นั้น ซึ่งการเลือกบุคคลประเภทนี้บุคคลจะเลือกโดยที่ไม่ได้มีการคิด และไตร่ตรองมาก่อน ดังนั้น การเลือกอาชีพประเภทนี้ จึงมีลักษณะที่เป็นการตอบสนองโดยไตร่ตรองต่อการเลือกอย่างทันทีทันใด
2. การตัดสินใจเลือกอาชีพอันเป็นผลมาจากเงื่อนไขทางจิตวิทยาในการเลือกอาชีพแบบนี้ จะขึ้นกับปัจจัยทางจิตวิทยา เช่น แรงกระตุ้น หรือแรงจูงใจนั้น คือบุคคลจะเลือกอาชีพเมื่อมีปัจจัยเหล่านี้มากระตุ้น หรือแรงจูงใจทำให้ตัดสินใจเลือกอาชีพ แต่การตัดสินใจเลือกอาชีพนั้น อาจจะไม่เกิดขึ้นถ้าหากว่าโอกาสไม่อำนวย
3. การตัดสินใจเลือกอาชีพอันเป็นผลมาจากการแนะแนว การเลือกอาชีพลักษณะนี้เกิดขึ้นจากการแนะแนวทางเกี่ยวกับอาชีพโดยเฉพาะคือผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาแนะแนวอาชีพจะเป็นผู้ที่สามารถให้คำปรึกษาในการเลือกอาชีพได้ว่าอาชีพไหนเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

Hoppock (1935) ได้ให้ความเห็นว่าบุคคลจะเลือกอาชีพที่สนองความต้องการของตนเองมากที่สุด ทั้งในปัจจุบันและอนาคต โดยเน้นความสำคัญของการรู้จักตนเองอย่างแท้จริงในเรื่องความสามารถ ความสนใจ ความถนัด ลักษณะนิสัย จุดเด่น จุดด้อย เพื่อไปเปรียบเทียบกับข้อมูลทางอาชีพจะช่วยเลือกอาชีพได้ถูกต้อง และประสบความสำเร็จในอาชีพนั้นๆ โดยได้นำเอาทฤษฎี และแนวคิดต่างๆ เกี่ยวกับอาชีพมาประกอบกัน เรียกว่า Composite Theory โดยมีหลัก 10 ประการ ดังนี้

1. การเลือกอาชีพเป็นการกระทำเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคล
2. การที่บุคคลจะตัดสินใจเลือกอาชีพใดเป็นเพราะเชื่อว่าอาชีพนั้นสามารถตอบสนองความต้องการของเขาได้ดีที่สุด
3. ความต้องการจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพ
4. การพัฒนาอาชีพเริ่มเมื่อเขาทราบว่าอาชีพนั้นๆ สามารถช่วยให้เขาไปสู่ความต้องการของเขาได้
5. ความก้าวหน้าในการพัฒนาอาชีพและการปรับปรุงการเลือกอาชีพจะดีขึ้นเมื่อเขาสามารถคาดหวังถึงโอกาสที่อาชีพนั้นจะสนองความต้องการของเขาได้ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับที่รู้จักตนเอง ความรู้เกี่ยวกับอาชีพ และความสามารถที่จะคิดอย่างมีเหตุผล
6. ข้อมูลส่วนบุคคลมีผลต่อการเลือกอาชีพโดยช่วยให้เข้าใจว่าต้องการอะไร และจะต้องปรับปรุงอะไรบ้าง
7. ข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพมีผลต่อการเลือกอาชีพ โดยช่วยให้เขาค้นพบงานอาชีพที่ตรงกับความต้องการ
8. ระดับความพึงพอใจในงานขึ้นอยู่กับอัตราส่วนระหว่างสิ่งที่งานนั้นให้กับเขาและความต้องการของเขา
9. ความพึงพอใจเป็นผลจากการที่งานสามารถตอบสนองความต้องการได้ในปัจจุบัน
10. การเลือกอาชีพสามารถเปลี่ยนแปลงได้เสมอเมื่อเขาเชื่อว่างานที่เปลี่ยนใหม่นั้นจะสนองความต้องการได้ดีกว่างานเดิมจากแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่าทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกอาชีพทำให้ทราบแนวคิดในการที่บุคคลเลือกอาชีพใดก็ตามจะต้องมาจากความต้องการของบุคคลนั้น ถือได้ว่าความต้องการของบุคคลจะมีอิทธิพลในการเลือกประกอบอาชีพ ทั้งนี้ต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่จะทำ ประกอบอาชีพความต้องการของตนเองแล้วการทำงานจะดำเนินไปด้วยความพึงพอใจในการทำงาน

ภานุภา แจ่มดอน (2551) ได้กล่าวถึงทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกประกอบอาชีพว่าทำให้ทราบถึงแนวคิดในการที่บุคคลจะเลือกอาชีพใดก็ตามจะต้องมาจากความต้องการของบุคคลนั้น ถือได้ว่าความต้องการของบุคคลจะมีอิทธิพลในการเลือกประกอบอาชีพ ทั้งนี้ต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพที่จะทำ

เพียงพอสำหรับตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพเพื่อใช้เป็นแนวทางในการเข้าสู่อาชีพรวมถึงถ้าหากบุคคลนั้นประกอบอาชีพความต้องการของตนเองแล้วการทำงานจะดำเนินไปด้วยความพึงพอใจในงานที่ทำนอกจากนี้การเข้าสู่อาชีพนี้ ก็จะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับอาชีพนี้ด้วย เพื่อประกอบการตัดสินใจเข้าสู่การประกอบอาชีพต่อไป

2.5.4 แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการเข้าสู่อาชีพเสริม

ศุภมาส เพชรพรหม (2550) กล่าวว่า กระบวนการเข้าสู่อาชีพนั้นหมายถึง กระบวนการตัดสินใจประกอบไปด้วยเงื่อนไขของการมีภาพลักษณ์ที่ดีของอาชีพ การได้รับรู้ถึงค่าตอบแทน และการได้รับคำแนะนำหรือคำชักชวน คำสนับสนุนจากบุคคล รวมไปถึงการเข้าสู่อาชีพเสริมนั้น ต้องมีความพร้อมทั้งการเตรียมตัว การฝึกฝน รวมไปถึงการปฏิบัติและการได้รับการถ่ายทอดจากผู้มีประสบการณ์ หรือรุ่นพี่ในการทำงาน เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพ และปรับตัวเข้ากับอาชีพสภาพการทำงานได้เป็นอย่างดี

2.5.5 แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิตและวิถีชุมชน

Sanders (1958 : 189) ให้ความหมายไว้ว่า “ชุมชน” เป็นกลุ่มบุคคลหลาย ๆ กลุ่มมารวมกันในบริเวณเดียวกันภายใต้กฎหมาย หรือข้อบังคับอันเดียวกันมีการสังสรรค์กันมีความสนใจร่วมกันมีวัฒนธรรมเดียวกันและมีพฤติกรรมเหมือน ๆ กัน

Olsen (1968 : 91) ให้ความหมายไว้ว่า “ชุมชน” หมายถึง องค์การทางสังคมประเภทหนึ่งประกอบด้วยพื้นที่บริเวณหนึ่งที่บรรดาสมาชิกตอบสนองความต้องการพื้นฐานส่วนใหญ่ และแก้ไขปัญหาส่วนใหญ่ในชุมชนของตนเองได้

Poplin (1972 : 8) ให้ความหมายไว้ว่า “ชุมชน” หมายถึง กลุ่มที่มีการร่วมมือกัน มีความรู้สึกเป็นเจ้าของชุมชนร่วมกัน มีการสมาคมแบบเผชิญหน้ากัน มีความสนิทสนมรู้จักกันเป็นอย่างดีสัญญา

ราชบัณฑิตยสถาน (2555) ได้ให้ความหมายไว้ว่า วิถีชีวิตคือ “ความเป็นไปในการดำรงชีวิต”

นฤมล นิราทร และคณะ (2550: 101-102) ได้อธิบายเกี่ยวกับวิถีชีวิตแบบเมือง ซึ่งเป็นผลมาจากการศึกษาวิจัยเศรษฐกิจนอภาคทางการในเมือง เพื่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง เฉพาะพื้นที่เขตดินแดงไว้อย่างน่าสนใจว่าความเป็นวิถีชีวิตแบบเมือง ทำให้เกิดเป็นจุดอ่อนบางประการในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียง ในเศรษฐกิจนอภาคทางการ ที่ผู้อยู่อาศัยมีความแปลกแยกกันสูง ต่างคนต่างอยู่ รู้จักกันน้อยมากจากเงื่อนไขของสภาพที่อยู่อาศัย และวิถีชีวิต ทำให้บุคคลมีพื้นที่ของความสัมพันธ์เชิงสังคมที่จะช่วยลดความเครียดจากความแปลกแยกแตกต่าง อย่างจำกัด นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดของบริบทเมืองอีกประการคือลักษณะที่พยายาม สร้างแบบแผนที่เหมือนกัน (Convergence) ทำให้เกิดข้อจำกัดในบางมิติ และพื้นที่ที่จะตอบสนองต่อความหลากหลาย อันเป็นลักษณะพื้นฐานของสังคมสมัยใหม่ซึ่งมีความหลากหลายสูงมากบริบทเหล่านี้กลายเป็นปัจจัยเชิงบวกต่อเศรษฐกิจนอภาคทางการ ซึ่งมีลักษณะหลากหลายสูง (Divergence) โดยเฉพาะในบริบทของเขตดินแดง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นชุมชนทางของความหลากหลาย เช่น เป็นที่รวมของหน่วยงานราชการสถาบันการศึกษา บริษัทห้างร้าน แหล่งบันเทิงยามราตรี ที่อยู่อาศัยเป็นเส้นทางต่อรถโดยสารประจำทาง เป็นต้น จึงเป็นสถานที่รวมคนต่างระดับ รายได้ การศึกษา รสนิยม ภูมิฐานะ ความหลากหลายที่ปรากฏชัดเจนอีกประการ คือ ความหลากหลายของชนิดอาหาร รูปแบบการจำหน่าย มีทั้งหาบเร่แผงลอย ร้านกาแฟ หูหรรษา ภัตตาคาร เป็นต้น ปัจจัย เหล่านี้เอื้อให้เศรษฐกิจนอภาคทางการ โดยเฉพาะการผลิตอาหารอยู่รอดได้มากขึ้น เนื่องจากวัฒนธรรมการกินของสังคมไทย มีพื้นฐานความหลากหลายอย่างยิ่ง ส่วนในระดับบุคคล พบว่าผู้มีความสามารถในฝีมืออาหาร และอาศัยดี สามารถอยู่รอด “ขาดหมดทุกวัน” ได้อย่างน่าแปลกใจ

ชี้ให้เห็นว่า วิถีชีวิตแบบเมือง จะมีลักษณะของผู้ที่แตกต่างในลักษณะการดำรงชีวิตกันอย่างมาก ซึ่งจะสามารถเห็นได้ในตลอดเวลา ว่าในชุมชนหนึ่งจะมีทั้งคนรวย คนจน คนมีกินทุกมือ คนอดอยาก คนมีที่หลบนอน

สบาย คนไร่ที่ปักพืง (นอนข้างถนน ตามป้ายรถเมล์) มีความหลากหลายความแปลกแยกแตกต่างทางสังคม จำนวนมากมาย ลักษณะที่เห็นได้อย่างชัดเจน ความต่างคนต่างอยู่จะมากในชุมชนเมือง ความเห็นแก่ตัว ความเร่งรีบ วิธีการกินแบบรวดเร็ว อยู่กับการทำมาหากินเป็นหลัก มีเงินตัวกลางในการกระทำต่าง ๆ ของการดำรงชีพ เป็นต้น

2.5.6 การทำเครื่องจักสานในประเทศไทย

การทำเครื่องจักสานสืบต่อกันมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์นักโบราณคดี ได้พบหลักฐานสำคัญเกี่ยวกับการทำเครื่องจักสานในยุคหินใหม่ที่บริเวณถ้ำแห่งหนึ่งในเขต อ.ศรีสวัสดิ์ จ.กาญจนบุรี ซึ่งทำด้วยไม้ไผ่ เป็นลายขัดสองเส้นประมาณว่ามีอายุราว 4,000 ปีมาแล้ว

การทำเครื่องจักสานยุคแรกๆ มนุษย์จะนำวัสดุดิบจากธรรมชาติเท่าที่จะหาได้ใกล้ตัวมาทำให้เกิดประโยชน์ เช่น การนำใบไม้ กิ่งไม้ ต้นไม้ประเภทเถานำมาสานมาขัดเป็นรูปทรงง่ายๆ เพื่อใช้เป็นภาชนะหรือมาสานขัดกันเป็นแผ่น เพื่อใช้สำหรับปูรองนั่ง รองนอน ก่อนที่จะพัฒนามาเป็นเครื่องจักสานที่มีความประณีตในยุคต่อๆ มา เครื่องจักสานเป็นงานศิลปหัตถกรรมที่มนุษย์คิดวิธีการต่างๆ ขึ้น เพื่อใช้สร้างเครื่องมือเครื่องใช้ในชีวิตประจำวันด้วยวิธีการสอดขัด และสานกันของวัสดุที่เป็นเส้นเป็นริ้ว โดยสร้างรูปทรงของสิ่งที่ประดิษฐ์ขึ้นนั้นตามความประสงค์ในการใช้สอยตามสภาพภูมิศาสตร์ ประสานกับขนบธรรมเนียมประเพณีความเชื่อศาสนา และวัสดุในท้องถิ่นนั้นๆ การเรียกเครื่องจักสานว่า “จักสาน” นั้น เป็นคำที่เรียกขึ้นตามวิธีการที่ทำให้เกิดเครื่องจักสาน เพราะเครื่องจักสานต่างๆ จะสำเร็จเป็นรูปร่างที่สมบูรณ์ได้ นั้นต้องผ่านกระบวนการ ดังนี้

- 1.การจัก คือการนำวัสดุมาทำให้เป็นเส้น เป็นแฉก หรือเป็นริ้วเพื่อความสะดวกในการสาน ลักษณะของการจักโดยทั่วไปนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะของวัสดุ แต่ละชนิดซึ่งจะมีวิธีการเฉพาะที่แตกต่างกันไป หรือบางครั้งการจักไม้ไผ่หรือหวายมักจะเรียกว่า “ตอก” ซึ่งการจักถือได้ว่าเป็นขั้นตอนของการเตรียมวัสดุในการทำเครื่องจักสานขั้นแรก

- 2.การสาน เป็นกระบวนการทางความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่นำวัสดุธรรมชาติมาทำประโยชน์โดยใช้ความคิด และมีฝีมือมนุษย์เป็นหลักการสานลวดลายจะสานลายใดนั้น ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในการใช้สอย ซึ่งมีด้วยกัน 3 วิธี คือ การสานด้วยวิธีสอดขัด การสานด้วยวิธีสอดขัดด้วยเส้นทแยงการสานด้วยวิธีขัดเป็นวง

- 3.การถัก เป็นกระบวนการประกอบที่ช่วยให้การทำเครื่องจักสานสมบูรณ์ การถักเครื่องจักสาน เช่น การถักขอบของภาชนะจักสานไม้ไผ่ การถักหูภาชนะ เป็นต้น การถักส่วนมากจะเป็นการเสริมความแข็งแรงของโครงสร้างภายนอก เช่น ขอบ ขา ปาก ก้น ของเครื่องจักสาน และเป็นการเพิ่มความสวยงามไปด้วยมูลเหตุที่ทำให้เกิดเครื่องจักสานที่สำคัญ 3 ประการดังนี้

1. มูลเหตุจากความจำเป็นในการดำรงชีวิต การดำรงชีวิตในชนบทจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน ที่สามารถผลิตได้เองมาช่วยให้ เกิดความสะดวกสบาย โดยเฉพาะผู้มีอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งสามารถจำแนกออกเป็นประเภทต่างๆ ตามหน้าที่ใช้สอยดังนี้

- 1.1 เครื่องจักสานที่ใช้ในการบริโภค ได้แก่ ข้าวหวด กระติบ แอบข้าว หวดนึ่งข้าวเหนียว ก่องข้าว กระซอน กระดัง ฯลฯ

- 1.2 เครื่องจักสานที่ใช้เป็นภาชนะ ได้แก่ กระบุง กระจาด ข้ำกระทาย กระบาย กะโล่ กระดังชะลอม ฯลฯ

- 1.3 เครื่องจักสานที่ใช้เป็นเครื่องตวง ได้แก่ กระออม กระชु กระบุง สัด ฯลฯ
- 1.4 เครื่องจักสานที่ใช้เป็นเครื่องเรือนและเครื่องปูลาด ได้แก่ เสื่อต่าง ๆ
- 1.5 เครื่องจักสานที่ใช้ป้องกันแดดฝน ได้แก่ หมวก ก๊อบ งาม ฯลฯ
- 1.6 เครื่องจักสานที่ใช้ในการดักจับสัตว์ ได้แก่ ลอบ ไซ อีจู้ ชะนาง จัน ฯลฯ
- 1.7 เครื่องจักสานที่ใช้เกี่ยวกับความเชื่อ ประเพณีและศาสนา ได้แก่ ก่องข้าวขวัญ ข้าวสำหรับ

ใส่พาน สลาก ฯลฯ

2. เหตุที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติตามสภาพภูมิศาสตร์ เพราะชาวไทยส่วนใหญ่มีอาชีพทางเกษตรกรรม จึงจำเป็นต้องทำมาหากินกันตาม สภาพสิ่งแวดล้อมและสภาพภูมิศาสตร์ของท้องถิ่นนั้นๆ ดังนั้น การทำเครื่องจักสานที่เห็นได้ชัด คือ เครื่องมือเครื่องใช้ในการจับปลาและสัตว์น้ำจืด ได้แก่ ลอบ ไซ ชะนาง โดยทำด้วยไม้ไผ่และหวาย ซึ่งรูปแบบและโครงสร้างจะสร้างขึ้นให้เหมาะสมกับการใช้สอย และครู ใช้สำหรับตีข้าวของทางภาคเหนือ เป็นต้น

3. เหตุที่เกิดจากความเชื่อขบธรรมเนียมประเพณี และศาสนา เครื่องจักสานจำนวนไม่น้อยเกิดขึ้นจากผลของความเชื่อของท้องถิ่น ซึ่งจะเห็นได้จากการสานเสื่อปาหนัน เพื่อใช้ในการแต่งงานของภาคใต้ เป็นต้น นอกจากนี้ข้อมูลอันสำคัญ ทั้ง 3 ประการ แล้วปัจจุบันพบว่า ในหลายท้องถิ่นเครื่องจักสานได้กลายมาเป็นอาชีพรองจากการทำไร่ ทำนา เพื่อจำหน่ายเป็นรายได้พิเศษในช่วงต่อไป

วัสดุที่ใช้ทำเครื่องจักสาน

1. ไม้ไผ่ เป็นไม้ที่ใช้ทำเครื่องจักสานมากมายหลายชนิด มีลักษณะเป็นไม้ปล้อง เป็นข้อ มีหนามและแขนงมาก เมื่อแก่จะมีสีเหลือง โดยจะนำส่วนลำต้นมาใช้จักเป็นตอกสำหรับสานเป็นภาชนะต่างๆ
2. กก เป็นพันธุ์ไม้ชนิดหนึ่งที่ชอบขึ้นในที่ชื้นและมีขึ้นทั่วไป เช่น ในนา ริมหนอง บึง และที่น้ำท่วมและลำต้นกลมหรือสามเหลี่ยมมีทั้งชนิดลำต้น ใหญ่ยาว และลำต้นเล็กและสั้น ส่วนมากนำมาทอเสื่อมากกว่านำมาสานโดยตรง
3. แห้ง มีลักษณะคล้ายไม้ไผ่แต่อ่อนนุ่มกว่า ไม่มีข้อ แข็งกว่าหวายใช้ได้ทนกว่ากก ชอบขึ้นตามที่แฉะมีผิวเหลืองสวยใช้สานเสื่อทำฝาบ้าน เป็นต้น
4. หวาย จะขึ้นในป่าเป็นกอๆ ส่วนมากจะใช้ประกอบเครื่องจักสานอื่นๆ แต่ก็มีก้นำหวายมาทำเครื่องจักสานโดยตรงหลายอย่าง เช่น ตะกร้าหิ้วถาดผลไม้ เป็นต้น
5. ใบตาลและใบลาน ลำต้นสูงคล้ายมะพร้าวใบเป็นแผงใหญ่คล้ายพัด จะนำมาทำเครื่องจักสาน โดยจักออกเป็นเส้นคล้ายเส้นตอก แต่ต้องใช้ใบอ่อน ส่วนใหญ่จะใช้สานหมวกและงอบ
6. ก้านมะพร้าว ใช้ก้านกลางใบของมะพร้าว เหลาใบออกให้เหลือแต่ก้านแล้วนำมาสาน เช่นเดียวกับตอก ส่วนมากสานเป็นตะกร้า กระจาดผลไม้เล็กๆ
7. ย่านลิเภา มีลักษณะเป็นเถาวัลย์ชนิดหนึ่ง มีขนาดเท่าหลอดกาแฟ ขึ้นตามภูเขา เือกเขา และป่าละเมาะในการใช้ต้องนำลำต้นมาลอกเอาแต่เปลือกแล้ว จักเป็นเส้นๆ ย่านลิเภาส่วนใหญ่จะนำมาสานเป็นลายเขียนหมากพาน เป็นต้น

8.กระจุต เป็นพันธุ์ไม้ตระกูลเดียวกับกก ชอบขึ้นในที่ชื้นแฉะ ลักษณะลำต้นเป็นต้นกลมๆ ขนาดนี้วก้อย ก่อนนำมาสานจะต้องนำลำต้นมาผึ่งแดดแล้วทุบ ให้แบนคล้ายเส้นตอกก่อน แล้วจึงสาน

9.เตยทะเล เป็นต้นไม้จำพวกหนึ่งใบยาวคล้ายใบสับปะรดหรือใบลำเจียกขึ้นตามชายทะเลใบมีหนาม ก่อนนำมาสานต้องจักเอาหนามริมใบออกแล้วย่างไฟ แขน้ำ แล้วจึงจักเป็นเส้นตอก

10. ลำเจียก หรือปาหนัน เป็นต้นไม้จำพวกเดียวกับเตย

11. คล้า เป็นต้นไม้ชนิดหนึ่งคล้ายต้นข่า หรือกก มีผิวเหนียว ใช้สานภาชนะเช่นเดียวกับหวายและไม้ไผ่

ผลผลิตเครื่องจักสานจากวัสดุต่างๆ

2.6 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

2.6.1 พระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2562 บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด คือ มาตรา 45 องค์การบริหารส่วนจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังต่อไปนี้

- 1) ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย
- 2) จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
- 3) สนับสนุนสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
- 4) ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
- 5) แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
- 6) อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 เฉพาะภายในเขตสภาตำบล
 - (6/1) ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนในการดูแลการจราจร และการรักษาความสงบเรียบร้อย
- 7) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 - (7 ทวิ) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

(7) ตรี) จัดการ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษา รวมทั้งการจัดการหรือสนับสนุนการดูแลและพัฒนาเด็กเล็ก

8) จัดทำกิจการใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการท้องถิ่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดและกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

9) จัดทำกิจกรรมอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

บรรดาอำนาจหน้าที่ใดซึ่งเป็นของราชการส่วนกลางหรือราชการส่วนภูมิภาคอาจมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติได้ ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 45/1 การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา 46 องค์การบริหารส่วนจังหวัด อาจจัดทำกิจการใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่น หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่น ที่อยู่นอกเขตจังหวัดได้ เมื่อได้รับความยินยอมจากราชการส่วนท้องถิ่นอื่น หรือองค์การบริหารส่วนจังหวัดอื่นที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

2.6.2 อำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด มีดังนี้

มาตรา 17 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

2) การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาท้องถิ่น

3) การประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

4) การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

5) การคุ้มครอง ดูแลและบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

6) การจัดการศึกษา

7) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน

8) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎร ในการพัฒนาท้องถิ่น

9) การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม

10) การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม

11) การกำจัดขยะมูลฝอย และสิ่งปฏิกูลรวม

12) การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ

13) การจัดการและดูแลสถานียขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ

- 14) การส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 15) การพาณิชย์ การส่งเสริมการลงทุน และการทำกิจการไม่ว่าจะดำเนินการเองหรือร่วมกับบุคคลอื่นหรือจากสหการ
- 16) การสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
- 17) การจัดตั้งและดูแลตลาดกลาง
- 18) การส่งเสริมการกีฬา จารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น
- 19) การจัดให้มีโรงพยาบาลจังหวัด การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ
- 20) การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์ และหอจดหมายเหตุ
- 21) การขนส่งมวลชน และการวิศวกรรมจราจร
- 22) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 23) จัดให้มีระบบรักษาความสงบเรียบร้อยในจังหวัด
- 24) จัดทำกิจกรรมได้อันเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตและกิจการนั้นเป็นการสมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการ หรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด
- 25) สนับสนุนหรือช่วยเหลือส่วนราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
- 26) การให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น
- 27) การสังคมสงเคราะห์ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส
- 28) จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่น กำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 29) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด จะเห็นได้ว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัด เป็นองค์กรปกครองที่ใหญ่ ที่ต้องดูแลและพัฒนาท้องถิ่นทั้งจังหวัดในทุกๆ ด้าน ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ที่บัญญัติหน้าที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพิ่มเติมเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน อันจะทำให้การบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดครอบคลุมและทั่วถึงมากยิ่งขึ้น

2.6.3 อำนาจหน้าที่ตามประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่องกำหนดอำนาจ และหน้าที่ในการจัดระบบ บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2546 กำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ไว้ดังนี้

ข้อ 1 ลักษณะของการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในการให้บริการสาธารณะในเขตจังหวัด

- (1) ดำเนินงานในโครงการที่มีขนาดใหญ่ที่เกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในเขตจังหวัด
- (2) เป็นการดำเนินงานที่ปรากฏถึงกิจกรรมที่เป็นภาพรวมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด ที่มุ่งต่อประโยชน์ของท้องถิ่นหรือ ประชาชนเป็นส่วนรวม และไม่เข้าไปดำเนินงานที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัดสามารถดำเนินการได้เอง

(3) เข้าไปดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการในลักษณะที่มีความคาบเกี่ยวต่อเนื่อง หรือ มีผู้ที่ได้รับประโยชน์ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่า 1 แห่งขึ้นไป

ข้อ 2 ในการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามข้อ 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรจะดำเนินการ เพื่อให้เป็นไปในลักษณะดังนี้ คือ

(1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและประสานการจัดทำแผนจังหวัดโดยการสร้างและพัฒนาระบบการประสานแผนการพัฒนาท้องถิ่น ในจังหวัดเพื่อนำไปสู่การใช้จ่ายงบประมาณในการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสมดุลย์และคุ้มค่าทาง เศรษฐกิจ

(2) การก่อสร้างและบำรุงรักษาโครงการที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่หรือมีการเกี่ยวเนื่องกันหลายองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือ ในลักษณะที่เป็นเครือข่ายหลักในการเชื่อมโยงกับแผนงานโครงการ ที่ดำเนินการโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด

(3) การจัดการศึกษา สาธารณสุข การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในระดับจังหวัด และไม่เป็นการซ้ำซ้อนกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายศักยภาพ และมุ่งต่อผลสัมฤทธิ์ ในการพัฒนาการศึกษาสาธารณสุขการสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิต ของประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ในจังหวัด

(4) การส่งเสริมจารีตประเพณี วัฒนธรรม การท่องเที่ยว การส่งเสริมการลงทุน และพาณิชย์กรรมของจังหวัด

(5) การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำหน้าที่เป็นองค์กรหลักในการกำจัดการมูลฝอย สิ่งปฏิกูลรวม การดูแลระบบบำบัดน้ำเสียให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด

(6) ให้บริการด้านเทคนิค วิชาการ เครื่องมือ เครื่องจักรกล บุคลากร แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในเขตจังหวัด

(7) ดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมถ่ายโอนที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด “มีหน้าที่ที่ต้องทำ” การสนับสนุนงบประมาณให้แก่ราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค จะกระทำได้แต่เฉพาะกรณีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่จะต้องดำเนินการเอง แต่ไม่สามารถดำเนินการเองได้ เนื่องจากเป็นงานปฏิบัติซึ่งจะต้องใช้ เทคนิควิชาการสูง และหน่วยงานของรัฐนั้นมีความสามารถที่จะดำเนินการได้ดีกว่า และผลของการให้การสนับสนุนนั้นจะเป็น ประโยชน์ต่อการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

บทที่ 3

วิธีการติดตามและประเมินผล

ในการติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) โดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้กำหนดหัวข้อ และวิธีการติดตามและประเมินผลโครงการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 การนำเสนอ

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายที่ให้ข้อมูล ประชาชนทั่วไป ประชาคมหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน นักการเมืองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่/พนักงานของรัฐ ในจังหวัดขอนแก่นที่ได้รับการส่งเสริมอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) จำนวน 128 ราย

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล เป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ
- ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการโครงการ
- ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เจ้าหน้าที่ในการแจกแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างปลายปิดด้วยวิธีการเชิงปริมาณ และแบบสอบถามปลายเปิด ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพให้กับประชาชนทั่วไป ประชาคมหมู่บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน / กำนัน นักการเมืองท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ / พนักงานของรัฐ และอื่นๆ จำนวน 128 ราย

3.4 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลการติดตามและประเมินผลโครงการตั้งแต่เดือน เมษายน – สิงหาคม พ.ศ. 2567

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่าระบบโปรแกรม E-Questionnaire สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใช้สถิติแบบ แจกแจงความถี่และร้อยละ การแปลความหมายของข้อมูลพิจารณาจากค่าเฉลี่ย โดยแบ่งคะแนนค่าเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ Rating scale โดยใช้การแปลงผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์การจัดของระบบประมวลผล E-Questionnaire (2567) มีรายละเอียดดังนี้

ระดับคะแนน		แปลผล
4.51 – 5.00	ระดับความพึงพอใจ	มากที่สุด
3.51 – 4.50	ระดับความพึงพอใจ	มาก
2.51 – 3.50	ระดับความพึงพอใจ	ปานกลาง
1.51 – 2.50	ระดับความพึงพอใจ	น้อย
1.00 – 1.50	ระดับความพึงพอใจ	น้อยที่สุด

3.6 การนำเสนอ

จัดทำรายงานผลติดตามและประเมินผลในรูปแบบของความถี่ร้อยละในเชิงพรรณนาแจกแจงความถี่ แสดงรายละเอียดในประเด็นคำตอบต่าง ๆ ที่ได้จากแบบสอบถามโดยใช้ค่าเฉลี่ยเป็นค่าร้อยละ และสรุปผลการติดตามในภาพรวมเก็บรวบรวมเป็นรูปเล่มรายงานผู้บริหาร พร้อมทั้งลงในเว็บไซต์ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน และผู้สนใจทราบต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การติดตามและประเมินโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) ได้รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามและการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยระบบโปรแกรม E-Questionnaire วิเคราะห์ ทั้งหมด 128 ราย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมาย ได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนที่ 1 ข้อมูลเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก ปัจจุบันท่านยังดำเนินการต่อเนื่องหรือไม่ รายได้ต่อเดือน

2. วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

3. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการโครงการ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) จากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 128 ราย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังนี้

ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ชาย	85	66.41
หญิง	43	33.59
รวม	128	100.00
2. อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
อายุต่ำกว่า 30 ปี	17	13.28
31 - 40 ปี	8	6.25
41 - 50 ปี	15	11.72
51 - 60 ปี	24	18.75
61 ปี ขึ้นไป	64	50.00
รวม	128	100.00
3. สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ประชาชนทั่วไป	106	82.81
ประชาคมหมู่บ้าน	8	6.25
ผู้ใหญ่บ้าน / กำนัน	1	0.79
นักการเมืองท้องถิ่น	0	0.00
เจ้าหน้าที่ / พนักงานของรัฐ	2	1.56
อื่น ๆ ระบุ	11	8.59
รวม	128	100.00
4. ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ประถมศึกษา	90	70.31
มัธยมต้นหรือเทียบเท่า	14	10.94
มัธยมปลาย/ปวช.หรือเทียบเท่า	22	17.19
ปวส./อนุปริญญา	0	0.00
ปริญญาตรี	1	0.78
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.78
อื่นๆ	0	0.00
รวม	128	100.00
5. อาชีพหลัก	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
เกษตรกรรวม	87	67.97
รับจ้างทั่วไป	21	16.41
นักเรียนนักศึกษา	14	10.94

ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เอกชน	3	2.34
องค์กรมหาชน/รัฐวิสาหกิจ	0	0.00
รับราชการ	2	1.56
อื่นๆ	1	0.78
รวม	128	100.00
6. ปัจจุบันท่านยังดำเนินการต่อเนื่องหรือไม่	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ไม่ดำเนินการ	31	24.22
ดำเนินการ	97	75.78
รวม	128	100.00
7. รายได้ต่อเดือน	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ไม่ขายทำไว้ใช้	39	30.47
ต่ำกว่า 500 บาท	8	6.25
500 – 1,000 บาท	33	25.78
1,000 – 3,000 บาท	36	28.13
3,000 – 5,000 บาท	10	7.81
5,000 บาท ขึ้นไป	2	1.56
รวม	128	100.00

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

เพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.41 และเพศหญิง จำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.59

อายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 61 ปี ขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา ได้แก่ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.75 อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.28 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.72 และอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.25

สถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไป มากที่สุด จำนวน 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 82.81 รองลงมา ได้แก่ อื่น ๆ จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.59 ประชาคมหมู่บ้าน จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.25 เจ้าหน้าที่/พนักงานของรัฐ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.56 ผู้ใหญ่บ้าน / กำนัน จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.79 และนักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 0 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.00

ระดับการศึกษาสูงสุด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 90 รายคิดเป็นร้อยละ 70.31 รองลงมา ได้แก่ มัธยมศึกษา/ปวช.หรือเทียบเท่า จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.19 มัธยมต้นหรือเทียบเท่า จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.94 ปริญญาตรี จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.78 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.78 ปวส / อนุปริญญา จำนวน 0 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.00 และอื่นๆ จำนวน 0 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.00

อาชีพหลัก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม มากที่สุด จำนวน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.97 รองลงมา ได้แก่ รับจ้างทั่วไป จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.41 นักเรียนนักศึกษา จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.94 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เอกชน จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.34 รับราชการ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.56 อื่นๆ จำนวน 1 ราย 0.78 และองค์กรมหาชน/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 0 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.00

ปัจจุบันยังดำเนินการต่อเนื่องหรือไม่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังดำเนินการ มากที่สุด จำนวน 97 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.78 รองลงมา ได้แก่ ไม่ได้ดำเนินการ จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.22

รายได้ต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ขายทำไว้ใช้ มากที่สุด จำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.47 รองลงมา ได้แก่ 1,000 - 3,000 บาท จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.13 500 - 1,000 บาท จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.78 3,000 - 5,000 บาท จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.81 ต่ำกว่า 500 บาท จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.25 และ 5,000 บาท ขึ้นไปจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.56

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ

หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวนคน)							ระดับ
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	
1. มีการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างครอบครัวให้อบอุ่น	70 (54.69)	46 (35.94)	12 (9.38)	- (0.00)	- (0.00)	0.660	4.45	มาก
2. การพัฒนาคนในชุมชนและสังคมให้มีคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมนำความรู้สู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติอย่างยั่งยืน	88 (68.75)	29 (22.66)	11 (8.59)	- (0.00)	- (0.00)	0.642	4.60	มากที่สุด
3. โครงการนี้ช่วยเสริมสร้างความรู้และอาชีพให้กับผู้สูงอายุนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้	92 (71.88)	24 (18.75)	12 (9.38)	- (0.00)	- (0.00)	0.650	4.63	มากที่สุด
4. การจัดกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสานศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้คงไว้ได้อย่างยั่งยืน	94 (73.44)	29 (22.66)	5 (3.91)	- (0.00)	- (0.00)	0.538	4.70	มากที่สุด
5. การส่งเสริมพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุให้มีทักษะในการดำรงชีวิตให้เหมาะสมทุกช่วงวัย	91 (71.09)	26 (20.31)	10 (7.81)	1 (0.781)	- (0.00)	0.663	4.62	มากที่สุด
6. การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของคนทุกระดับในชุมชน และสังคม เพื่อการพัฒนาคุณภาพของตนเอง สู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติ	88 (68.75)	33 (25.78)	7 (5.47)	- (0.00)	- (0.00)	0.585	4.63	มากที่สุด

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ต่อ)

7. การส่งเสริมให้เกิดทุนทางสังคมที่ดี อันมีผลมาจากคนในชุมชน สังคม ทุกระดับ ให้เป็นคนที่มีคุณภาพ	88 (68.75)	31 (24.22)	9 (7.03)	- (0.00)	- (0.00)	0.614	4.62	มากที่สุด
8. โครงการนี้ช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่ม ผู้สูงอายุในชุมชนในการทำกิจกรรม สร้างรายได้เหมาะสมกับวัย	90 (70.31)	32 (25.00)	5 (3.91)	1 (0.781)	- (0.00)	0.594	4.65	มากที่สุด
9. การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีรายได้ให้กับผู้สูงอายุ	92 (71.88)	32 (25.00)	4 (3.13)	- (0.00)	- (0.00)	0.527	4.69	มากที่สุด
10. โครงการนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ ทักษะอาชีพให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุและ ประชาชนที่สนใจ	92 (71.88)	30 (23.44)	6 (4.69)	- (0.00)	- (0.00)	0.561	4.67	มากที่สุด
11. โครงการนี้สร้างความรัก ความสามัคคี ในกลุ่มให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง	91 (71.09)	32 (25.00)	5 (3.91)	- (0.00)	- (0.00)	0.546	4.67	มากที่สุด
12. ในภาพรวมท่านมีความพึงพอใจใน โครงการนี้นาน้อยเพียงใด	91 (71.09)	32 (25.00)	5 (3.91)	- (0.00)	- (0.00)	0.546	4.67	มากที่สุด
รวม						0.60	4.63	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) โดยภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63, S.D.=0.60) หรือคิดเป็นร้อยละ 92.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสานศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่น ให้คงไว้อย่างยั่งยืนเป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.70, S.D.=0.53) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 2 การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการมีรายได้ให้กับผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.69, S.D.=0.52) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 3 โครงการนี้ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทักษะอาชีพให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุและประชาชนที่สนใจ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.67, S.D.=0.56) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 4 ในภาพรวมท่านมีความพึงพอใจในโครงการนี้นาน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.67, S.D.=0.57) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 5 โครงการนี้สร้างความรัก ความสามัคคีในกลุ่ม ให้กลุ่ม มีความเข้มแข็ง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.66, S.D.=0.54) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 6 โครงการนี้ช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่ม ผู้สูงอายุในชุมชนในการทำกิจกรรมสร้างรายได้เหมาะสมกับวัย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.65, S.D.=0.59) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 7 โครงการนี้ช่วยเสริมสร้างความรู้และอาชีพให้กับผู้สูงอายุนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.63, S.D.=0.65) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 8 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของคนทุกระดับในชุมชน และสังคม เพื่อการพัฒนาคุณภาพของตนเอง สู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.63, S.D.=0.58) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 9 การส่งเสริมพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุให้มีทักษะในการดำรงชีวิตให้เหมาะสมทุกช่วงวัย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.62, S.D.=0.66) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 10 การส่งเสริมให้เกิดทุนทางสังคมที่ดี อันมีผลมาจากคนในชุมชน สังคม

ทุกระดับให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.62, S.D.=0.61) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 11 การพัฒนาคนในชุมชน และสังคมให้มีคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมนำความรู้สู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติ อย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.60, S.D.=0.64) ระดับมากที่สุด และอันดับสุดท้าย มีการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การจัดกิจกรรม เสริมสร้างครอบครัวให้อบอุ่น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.45, S.D.=0.66) ระดับมาก

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการโครงการ

หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวนคน)							ระดับ
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	
1. มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรม และแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน	76 (59.38)	45 (35.16)	7 (5.47)	- (0.00)	- (0.00)	0.598	4.54	มากที่สุด
2. มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม	76 (59.38)	38 (29.69)	14 (10.94)	- (0.00)	- (0.00)	0.684	4.48	มาก
3. มีการรายงานและนำผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม นำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น	81 (63.28)	36 (28.13)	11 (8.59)	- (0.00)	- (0.00)	0.648	4.55	มากที่สุด
4. มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม	90 (70.31)	32 (25.00)	6 (4.69)	- (0.00)	- (0.00)	0.565	4.66	มากที่สุด
5. มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม	91 (71.09)	29 (22.66)	8 (6.25)	- (0.00)	- (0.00)	0.594	4.65	มากที่สุด
6. โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับเห็นควรสนับสนุนส่งเสริมอย่างต่อเนื่อง	95 (74.22)	29 (22.66)	4 (3.13)	- (0.00)	- (0.00)	0.518	4.71	มากที่สุด
7. โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว	93 (72.66)	31 (24.22)	4 (3.13)	- (0.00)	- (0.00)	0.524	4.70	มากที่สุด
รวม						0.60	4.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.61, S.D.=0.60) หรือคิดเป็นร้อยละ 92.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับเห็นควรสนับสนุนส่งเสริมอย่างต่อเนื่องเป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.71, S.D.=0.51) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 2 โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหา

ได้อย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.70, S.D.=0.52) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 3 มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.66, S.D.=0.56) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 4 มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.65, S.D.=0.59) ระดับมากที่สุด มีการรายงานและนำผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.55, S.D.=0.64) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 6 มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรม และแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.54, S.D.=0.59) ระดับมากที่สุด และอันดับสุดท้าย มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.48 S.D.=0.68) ระดับมาก

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

จากการลงพื้นที่โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) โดยวิธีการสัมภาษณ์สามารถวิเคราะห์ได้เป็นรายข้อดังต่อไปนี้

1. ประชาชนมีความประสงค์จัดโครงการเพิ่มมากขึ้น เพื่อนำเศรษฐกิจเข้าสู่ชุมชนให้ยั่งยืน
2. ประชาชนจากเดิมที่มีอาชีพหลัก ทำให้สามารถสร้างรายได้เพิ่มขึ้น
3. ประชาชนมีความประสงค์ในส่วนของการบริหารจัดการการตลาดโดยการประชาสัมพันธ์มากขึ้นให้บุคคลภายนอกได้รับรู้ถึงผลิตภัณฑ์ที่ชุมชนจัดทำขึ้น
4. ปัจจุบันเครื่องมือที่ใช้ในการทำจักสานไม้ไผ่ ยังเป็นเครื่องมือแบบวิถีดั้งเดิม หากได้เครื่องมือนวัตกรรมใหม่เข้ามาจะทำให้สามารถขยายโครงการและผลิตภัณฑ์ได้มากขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) ดำเนินการลงพื้นที่เก็บข้อมูล เป็นการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ซึ่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ได้ดำเนินการในการลงพื้นที่ โดยลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานที่ดำเนินการจริง และทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเสร็จเรียบร้อยแล้วสรุปผลการติดตามดังนี้

- 5.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ
- 5.2 สรุปผลการติดตาม
- 5.3 อภิปรายผล
- 5.4 ข้อเสนอแนะผลการดำเนินงานโครงการฯ
- 5.5 ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

5.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อต้องการทราบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานโครงการ
2. เพื่อต้องการทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และความคุ้มค่าในการบริหารจัดการโครงการ
3. เพื่อติดตามและประเมินผลการพัฒนาในแต่ละยุทธศาสตร์ ว่าเป็นไปตามแผนฯ ที่กำหนดไว้หรือไม่
4. เพื่อรับทราบถึงปัญหา อุปสรรค ผลการดำเนินโครงการ และให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงสำหรับผู้บริหารในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นต่อไป

5.2 สรุปผลการติดตาม

การติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) เพื่อการบริหารจัดการโครงการมีประสิทธิภาพ ประชาชนเกิดความพึงพอใจ มีส่วนในการบริหารจัดการ และได้รับประโยชน์สูงสุดจากโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างโดยไม่เจาะจง เพื่อรวบรวมข้อมูลระดับความพึงพอใจ และมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการโครงการฯ ในครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 ส่วน

- ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ
- ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการโครงการ
- ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประชากรกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล จำนวน 124 ราย

เพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.41 และเพศหญิง จำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.59

อายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 61 ปี ขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมา ได้แก่ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 51 - 60 ปี จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.75 อายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.28 อายุระหว่าง 41 - 50 ปี จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.72 และอายุระหว่าง 31 - 40 ปี จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.25

สถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไป มากที่สุด จำนวน 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 82.81 รองลงมา ได้แก่ อื่น ๆ จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.59 ประชาคมหมู่บ้าน จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.25 เจ้าหน้าที่/พนักงานของรัฐ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.56 ผู้ใหญ่บ้าน / กำนัน จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.78 และนักการเมืองท้องถิ่น จำนวน 0 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.00

ระดับการศึกษาสูงสุด ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.31 รองลงมา ได้แก่ มัธยมศึกษา/ปวช.หรือเทียบเท่า จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.19 มัธยมต้นหรือเทียบเท่า จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.94 ปริญญาตรี จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.78 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.78 ปวส / อนุปริญญา จำนวน 0 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.00 และอื่นๆ จำนวน 0 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.00

อาชีพหลัก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มากที่สุด จำนวน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.97 รองลงมา ได้แก่ รับจ้างทั่วไป จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.41 นักเรียนนักศึกษา จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.94 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เอกชน จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.34 รับราชการ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.56 อื่นๆ จำนวน 1 ราย 0.78 และองค์กรมหาชน/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 0 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.00

ปัจจุบันยังดำเนินการต่อเนื่องหรือไม่ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ยังดำเนินการ มากที่สุด จำนวน 97 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.78 รองลงมา ได้แก่ ไม่ได้ดำเนินการ จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.22

รายได้ต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ขายทำไว้ใช้ มากที่สุด จำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.47 รองลงมา ได้แก่ 1,000 - 3,000 บาท จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.13 500 - 1,000 บาท จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.78 3,000 - 5,000 บาท จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.81 ต่ำกว่า 500 บาท จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.25 และ 5,000 บาท ขึ้นไปจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.56

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ พบว่า โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63, S.D.=0.60) หรือคิดเป็นร้อยละ 92.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสานศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี และภูมิปัญญา ของท้องถิ่น ให้คงไว้ได้อย่างยั่งยืนเป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.70, S.D.=0.53) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 2 การส่งเสริมพัฒนาอาชีพการมีงานทำ การจัดกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการมีรายได้ให้กับผู้สูงอายุ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.69, S.D.=0.52) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 3 โครงการนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทักษะอาชีพให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุและประชาชนที่สนใจ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.67, S.D.=0.56) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 4 ในภาพรวมท่านมีความพึงพอใจในโครงการนี้นาน้อยเพียงใด มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.67, S.D.=0.57) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 5 โครงการนี้สร้างความรัก ความสามัคคีในกลุ่ม ให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.66, S.D.=0.54) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 6 โครงการนี้ช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนในการทำกิจกรรมสร้างรายได้เหมาะสมกับวัย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.65, S.D.=0.59) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 7 โครงการนี้ช่วยเสริมสร้างความรู้ และอาชีพให้กับผู้สูงอายุ นำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.63, S.D.=0.65) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 8 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของคนทุกระดับ ในชุมชน และสังคม เพื่อการพัฒนาคุณภาพของตนเองสู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.63, S.D.=0.58) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 9 การส่งเสริมพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุ ให้มีทักษะในการดำรงชีวิตให้เหมาะสมทุกช่วงวัย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.62, S.D.=0.66) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 10 การส่งเสริมให้เกิดทุนทางสังคมที่ดี

อันมีผลมาจากคนในชุมชน สังคมทุกระดับ ให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.62, S.D.=0.61) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 11 การพัฒนาคนในชุมชนและสังคมให้มีคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมนำความรู้สู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติ อย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.60, S.D.=0.64) ระดับมากที่สุดและอันดับสุดท้าย มีการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างครอบครัวให้อบอุ่น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.45, S.D.=0.66) ระดับมาก

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการโครงการ พบว่า การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารจัดการโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.61, S.D.=0.60) หรือคิดเป็นร้อยละ 92.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับเห็นควรสนับสนุนส่งเสริมอย่างต่อเนื่องเป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.71, S.D.=0.51) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 2 โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.70, S.D.=0.52) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 3 มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.66, S.D.=0.56) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 4 มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.65, S.D.=0.59) ระดับมากที่สุด มีการรายงานและนำผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม นำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.55, S.D.=0.64) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 6 มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรม และแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.54, S.D.=0.59) ระดับมากที่สุด และอันดับสุดท้าย มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.48, S.D.=0.68) ระดับมาก

5.3 อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการติดตามและประเมินผล โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) พบว่า ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” เพื่อนำความรู้มาใช้ประกอบอาชีพที่สามารถเป็นได้ทั้งอาชีพหลัก และอาชีพเสริม ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของครัวเรือนดีขึ้น สามารถพึ่งพาตัวเองได้ ประชาชนจึงมีความพึงพอใจนี้ในระดับมากที่สุด เมื่อเทียบเป็นระดับการวัด ($\bar{x}$ = 4.63, S.D.=0.60) มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ซึ่งสามารถแปลผลได้ว่า ประชาชน มีความพึงพอใจการส่งเสริมพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงวัยให้มีความสามารถ โดยส่วนใหญ่อยู่ในช่วงกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป การจัดกิจกรรมเพื่อรวมกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชน เพื่อการทำกิจกรรมเสริมสร้างทักษะพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุให้มีทักษะในการดำรงชีพ ที่เหมาะสมกับวัย การจัดกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยเสริมสร้างครอบครัวอบอุ่น สร้างความรู้ สร้างอาชีพ สร้างรายได้เข้าสู่ครัวเรือน อีกทั้งยังช่วยทางด้านจิตวิทยา โดยการวิเคราะห์จากงานวิจัย “การประเมินสุขภาพผู้สูงอายุหลังกิจกรรมการส่งเสริมสุขภาพในโรงเรียนผู้สูงอายุ” (ทะนง คำศรี, 2563) การที่ผู้สูงอายุได้มีอาชีพ ส่งผลต่อสภาพจิตใจที่ดี เนื่องจากมีการรวมกลุ่มกันสนทนาทำกิจกรรมต่างๆ ทารายได้ให้กับตัวเองแม้จะมากหรือน้อย ก็จะทำให้กลุ่มผู้สูงอายุรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง อีกทั้งยังมีการจัดกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสานศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้คงไว้ได้อย่างยั่งยืน

การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการของชุมชนของโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) มีค่าวัดระดับ ($\bar{x}$ = 4.61 S.D.=0.60) แปลผลได้ว่าอยู่ในระดับมากที่สุด มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนเสนอโครงการต่อการดำเนินงานการเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการเลือกโครงการจะส่งผลดีต่อความถนัดของแต่ละชุมชน เนื่องจากแต่ละชุมชนจะมีความถนัดที่แตกต่างกัน เช่น ชุมชนบ้านขามป้อม มีความถนัดในด้านจักสานไม้ไผ่เป็นอย่างดี ทำให้ผลิตภัณฑ์ของสินค้ามีประสิทธิภาพและผลิตภัณฑ์ที่ได้คุณภาพออกมาจำหน่าย

สามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้าได้มากขึ้น ดังนั้น การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการทำโครงการเพื่อให้ตรงกับความต้องการของคนในชุมชนกับอาชีพที่ชุมชนมีความถนัด จากผลการวิเคราะห์การสานต่อโครงการอย่างต่อเนื่อง ผู้ที่ได้รับการเข้าร่วมอบรมนำเอาความรู้ที่ได้รับมาสร้างอาชีพหลัก และอาชีพเสริมหลายชุมชนได้เพิ่มพูนความรู้จากเดิม เช่น การเพิ่มผลผลิต เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้าและผลิตภัณฑ์ ในหลายชุมชนทำไว้ใช้ภายในครัวเรือนเป็นการลดรายจ่ายอีก 1 ทางเลือก และผลิตภัณฑ์ที่ผลิตออกมาเพียงพอต่อการใช้ในครัวเรือนส่วนที่เหลือยังสามารถเก็บไว้เพื่อจำหน่าย เมื่อแต่ละครัวเรือนมีรายได้ที่มากพอต่อการดำรงชีพ สามารถพึ่งพาตัวเองได้ และทำประโยชน์ให้ครอบครัวเกิดความสุขภายในครอบครัว พัฒนาไปสู่ชุมชนที่มีความมั่นคง นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่น และประเทศชาติ ตามวัตถุประสงค์ของนโยบายองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ในแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

ความคุ้มค่าของโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) จากการวิเคราะห์ข้อมูลผู้เข้าร่วมอบรมในโครงการสามารถ นำความรู้ที่ได้มาใช้ได้จริง สร้างเป็นอาชีพ และเพิ่มรายได้ให้กับครัวเรือน มีการสร้างกิจกรรมกลุ่ม เกิดความสามัคคีภายในชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งประชาชนภายในชุมชน ยังคงดำเนินการสานต่อโครงการอย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดการพัฒนาอาชีพอยู่เสมอ ดังนั้น โครงการดังกล่าวจึงมีความคุ้มค่าต่องบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน จากองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นเป็นอย่างมาก

ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) พบว่า

- 1) ประชาชนสามารถต่อยอดความรู้ที่ได้รับจากโครงการโดยการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ของตนเอง
- 2) ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น
- 3) ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจภายในชุมชน
- 4) ช่วยให้ชุมชนพัฒนาไปสู่ชุมชนที่มีความมั่นคง นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจในท้องถิ่นและประเทศชาติ

ปัญหา ในการติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ) มีข้อสรุปเกี่ยวกับปัญหาได้ ดังนี้

1. โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสาน ไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” โดยเฉลี่ยส่วนมากสมาชิกกลุ่มจะอยู่ในช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไป ปัจจัยภายในของปัญหาในครั้งนี้คือ หลายท่านมีสุขภาพที่ไม่แข็งแรง แต่เมื่อมีโครงการนี้ก็ช่วยให้ตนเองรู้สึกถึงความภาคภูมิใจในชิ้นงานที่ผลิตออกมา

2. อุปกรณ์ที่ใช้ในการผลิตเป็นวิธีแบบดั้งเดิม ขั้นตอนการทำ จะทำด้วยมือทุกขั้นตอน ทำให้ในแต่ละชิ้นงานต้องใช้ระยะเวลาในการทำ

อุปสรรค ในการติดตามและประเมินผลโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสาน ไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” (หลังดำเนินการ) มีข้อสรุปเกี่ยวกับอุปสรรคได้ ดังนี้

1. การบริหารจัดการทางการตลาดยังไม่ทั่วถึง ทำให้หลายๆ คน ยังไม่ทราบว่าผลิตภัณฑ์นี้จำหน่ายภายในชุมชน

2. การประชาสัมพันธ์ให้กับกลุ่มจักสานโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสาน ไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรให้การสนับสนุน เช่น การจัดบูธ สินค้าของชุมชน เนื่องจากภายในจังหวัดขอนแก่นได้มีการจัดกิจกรรม/โครงการ นิทรรศการวิถีชุมชนอย่างต่อเนื่อง

5.4 ข้อเสนอแนะผลการดำเนินงานโครงการฯ

5.4.1 หน่วยงานอื่น หรือองค์กรอื่นๆ ที่ให้การสนับสนุนธุรกิจชุมชนสามารถนำตัวแปรผลและผลิตภัณฑ์ของชุมชนขยายเป็นวงกว้างได้มากขึ้น

5.4.2 หน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ควรจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดขอนแก่น ให้กับประชาชนให้เหมาะสมเพื่อให้ประชาชนมีอาชีพ และเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในพื้นที่

5.5 ข้อเสนอแนะในการติดตามและประเมินผล

5.5.1 สามารถเพิ่มประเด็นแผนพัฒนาท้องถิ่นเข้าสู่ยุค นวัตกรรม 4.0

5.5.2 สามารถนำผลการวิเคราะห์ของชุมชนขยายไปสู่อำเภออื่นๆ เพื่อให้เป็นความรู้ในการจัดทำโครงการครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

- เกียรติศักดิ์ แก้วมหาชัย (2551) : ทฤษฎีเกี่ยวกับอาชีพเสริม อาชีพเสริมอาชีพที่ชาวนาเลือกทำ เพื่อให้มีรายได้
นอกเหนือจากการทำอาชีพหลัก,จิตวิทยาทั่วไปกรุงเทพมหานคร (ม.ป.พ.),2551
- ณัฐอรียา สุขสุวรรณพร. (2553). การสร้างอาชีพเสริมกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในเขตเทศบาล
ตำบลอ่างศิลา จังหวัดชลบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2560). ระบบราชการ 4.0 กับ การสร้างนวัตกรรมและความเป็นผู้ประกอบการ ภาครัฐ.
สืบค้น 25 เมษายน 2565, จาก <https://www.dpe.go.th/manual-files401291791810>
- นฤมล นิราทรและคณะ. แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการแรงงานนอกระบบ.กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์,2550
- บลูเมาเทน. (2555). ความหมายของอาชีพเสริม. สืบค้นจาก <http://www.coffeemade.com/>
- ภานุภา แจ่มดอน. (2551). กระบวนการเข้าสู่อาชีพและสภาพการทำงานของผู้รับงานไปทำที่บ้าน กรณีศึกษา
ผู้รับงานไปทำที่บ้านในกิจการตัดเย็บเสื้อผ้าชุมชนจิตถาวรเขตสายไหม กรุงเทพมหานคร
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวิจัยและพัฒนาเมือง มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม,
กรุงเทพฯ
- ราชบัณฑิตยสถาน.(2555).พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ศุภมาส เพชรพรหม, (2550).“แอร์โฮเตส”: กระบวนการเข้าสู่อาชีพ การดำเนินชีวิตการทำงานและการจัดอารมณ์
(Emotion work) วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมนุษยวิทยามหาบัณฑิต, กรุงเทพมหานครมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2550). การดำเนินชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ชุมชนและแนวคิด เศรษฐกิจพอเพียง
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในบริบทของศาสนาและวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: สมชายการพิมพ์
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.ฉบับที่ 13 : 2566-2570. กรุงเทพฯ :
คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ, คู่มือเทคนิคและวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่ตามแนวทางการ
บริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี : ในเล่มการประเมินความคุ้มค่า.2560
- สุนัย เศรษฐบุญสร้าง. (2550). แนวทางปฏิบัติ 7 ขั้น สู่วิถีเศรษฐกิจพอเพียง. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ออกแบบสบายใจ
- Brownlea, A. (1987). Participation: myths, reality and prognosis. Soc Sci Med 25: 605-614
- Cahill, J. (1996). Patient participation: A concept analysis. Journal of Advanced Nursing,24 (3), 561-571.
- Coyne, I. (1996) Parent Participation: A Concept Analysis. Journal of Advanced Nursing, 23, 733-740
- Gerson, R.F. Measuring Customer Satisfaction. Menlo Parks, CA: Crisp Publications Inc. 1993
- Ginzberg, Eli. 1974. Counseling for career development. Boston: Houghton Mifflin
- Hoppock, R. (1935). Job Satisfacttion. New York : Harper.
- http://www.biogang.net/upload_img/biodiversity/biodiversity-130287-2.jpg
- <https://kkpao.go.th/>

บรรณานุกรม(ต่อ)

Millet. (1954). Management in the Public Service. The quest for effective performance. New York : McGraw - Hill Book

Olsen, E., 1968, The process of Social Organization, Halt, Rinhort and Winston's, Inc, USA

Poplin, E., 1972. A survey of Theories & Methods of Research . NewYork : The. MacMillian Company.

Sanders, Irwin T. (1958). The Community : An Introduction to A Social System. New York : The Ronald Press.

ภาคผนวก

ภาพกิจกรรมการตรวจติดตามและประเมินผล
โครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง“กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม อำเภอลำดวน
จังหวัดขอนแก่น”ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ)

แบบสอบถามโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง “กลุ่มจักสานไม้ไผ่ บ้านขามป้อม
อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น” ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (หลังดำเนินการ)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อต้องการทราบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานโครงการ
2. เพื่อต้องการทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการโครงการ
3. เพื่อต้องการทราบปัญหา อุปสรรคในการดำเนินโครงการ

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ☒ ลงในแบบสอบถาม ได้โดยอิสระตามความคิดเห็นของท่าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง
2. อายุ ☐ อายุต่ำกว่า 30 ปี ☐ 31 – 40 ปี ☐ 41 – 50 ปี
☐ 51 – 60 ปี ☐ 61 ปี ขึ้นไป
3. สถานภาพ ☐ ประชาชนทั่วไป ☐ ประชาคมหมู่บ้าน ☐ ผู้ใหญ่บ้าน / กำนัน
☐ นักการเมืองท้องถิ่น ☐ เจ้าหน้าที่ / พนักงานของรัฐ ☐ อื่น ๆ ระบุ.....
4. ระดับการศึกษาสูงสุด ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมต้นหรือเทียบเท่า ☐ มัธยมปลาย / ปวช.หรือเทียบเท่า
☐ ปวส./ อนุปริญญา ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี ☐ อื่น ๆ
5. อาชีพหลัก ☐ เกษตรกรรม ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ นักเรียนนักศึกษา
☐ ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เอกชน ☐ องค์กรมหาชน / รัฐวิสาหกิจ
☐ รับราชการ ☐ อื่น ๆ
6. ปัจจุบันท่านยังดำเนินการต่อเนื่องหรือไม่ ☐ ไม่ดำเนินการ ☐ ดำเนินการ
7. รายได้ต่อเดือน ☐ ไม่ขายทำไว้ใช้ ☐ ต่ำกว่า 500 บาท ☐ 500 – 1,000 บาท
☐ 1,000 – 3,000 บาท ☐ 3,000 – 5,000 บาท ☐ 5,000 บาท ขึ้นไป

ส่วนที่ 2...

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ

ลำดับ ที่	ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงาน	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	มีการส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างครอบครัวให้อยู่เย็น					
2	การพัฒนาคนในชุมชนและสังคมให้มีคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมนำความรู้สู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติ อย่างยั่งยืน					
3	โครงการนี้ช่วยเสริมสร้างความรู้และอาชีพให้กับผู้สูงอายุนำไปประกอบอาชีพสร้างรายได้					
4	การจัดกิจกรรมส่งเสริม อนุรักษ์ สืบสานศิลปะ วัฒนธรรม ศาสนา จารีตประเพณี และภูมิปัญญาของท้องถิ่นให้คงไว้ได้อย่างยั่งยืน					
5	การส่งเสริมพัฒนาอาชีพผู้สูงอายุให้มีทักษะในการดำรงชีวิตให้เหมาะสมทุกช่วงวัย					
6	การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของคนทุกระดับในชุมชน และสังคม เพื่อการพัฒนาคุณภาพของตนเองสู่การพัฒนาสังคม ประเทศชาติ					
7	การส่งเสริมให้เกิดทุนทางสังคมที่ดี อันมีผลมาจากคนในชุมชน สังคม ทุกระดับ ให้เป็นคนที่มีคุณภาพ					
8	โครงการนี้ช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มผู้สูงอายุในชุมชนในการทำกิจกรรมสร้างรายได้เหมาะสมกับวัย					
9	การส่งเสริมพัฒนาอาชีพ การมีงานทำ การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีรายได้ให้กับผู้สูงอายุ					
10	โครงการนี้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทักษะอาชีพให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุและประชาชนที่สนใจ					
11	โครงการนี้สร้างความรัก ความสามัคคีในกลุ่มให้กลุ่มมีความเข้มแข็ง					
12	ในภาพรวมท่านมีความพึงพอใจในโครงการนี้นาน้อยเพียงใด					

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการ

ลำดับ ที่	การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการ	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรมและแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน					
2	มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม					
3	มีการรายงานและนำผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม นำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น					
4	มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนิน โครงการ/กิจกรรม					
5	มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม					
6	โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ					
7	โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว					

ส่วนที่ 4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

**การติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567**

คณะที่ปรึกษา

1. ดร.พงษ์ศักดิ์ ตั้งวานิชกพงษ์	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
2. นายสิทธิกุล ภูคำวงศ์	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
3. นายธาดา พรหมสาขา ณ สกลนคร	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
4. นายประสิทธิ์ ทองแห่งประเทศไทย	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
5. ว่าที่ร้อยเอก พงเจตน์ พรภุณา	ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
6. นางอาชีวะห์ ว่องไว	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1. นายวิบูลย์ เรืองประเสริฐกุล	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	ประธานกรรมการฯ
2. นายจรูญ อ้วนนอก	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
3. นายณณทัตพัชรี กันตวชิระณัต	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
4. นางจิตติรัตน์ อัครสุริย์	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
5. นายประไพ ชาญจระเข้	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
6. ท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น	หัวหน้าส่วนราชการ	กรรมการ
7. โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดขอนแก่น	หัวหน้าส่วนราชการ	กรรมการ
8. นายประยุทธ์ ชาญนวงศ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
9. ดร.มงคล อติอนูวรรตน์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
10. ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นที่รับผิดชอบสำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ		กรรมการ
11. ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น		กรรมการ/เลขานุการ

คณะทำงาน

1. นางสาวนพวรรณ กิมประเทศ	หัวหน้าฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล	คณะทำงาน
2. นางนวลมณี เหล่ากุนทา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	คณะทำงาน
3. นายณัฐวัฒน์ แวมณีนวดี	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	คณะทำงาน
4. นางสาวสุกฤตา หาญศรี	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน	คณะทำงาน
5. นางรุ่งฤทัย ดำรงชัย	ผู้ช่วยนักวิชาการคอมพิวเตอร์	คณะทำงาน
6. นางสาวศิริวรรณ ตาหมื่น	ผู้ช่วยนักวิเคราะห์นโยบายและแผน	คณะทำงาน
7. นางสาวพรกรรณ คำวิเชียร	พนักงานจ้างเหมาบริการ	คณะทำงาน

สัมผัสวิถีชีวิตงานฝีมือ
จากชุมชน

